

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . . . K 26.—
 za en mesec 2.—20
 za Nemčijo celoletno . . . 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec 2.—
 V opravi prejema mesečno . . 1.70

Sobotna izdaja:
 za celo leto 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . 8.—
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

Inserati:
 Enostopna pettivrsta (72 mm):
 za enkrat po 15 v
 za dvakrat " 13 "
 za trikrat " 10 "
 za večkrat primeren popust.

Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.:
 enostopna pettivrsta po 18 vin.

Poslano:
 enostopna pettivrsta po 30 vin.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nebrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 16 strani.

Za narodne pravice.

Dne 22. oktobra je razpravljala hrvaško-slovenski klub razmere pri naših sodiščih, železnicah, poštah in deželnih upravah in spravil stvari na dan, ki bijejo našim jezikovnim pravicam in slovenskim uradnikom s pestjo v obraz. Osnova se je nato poseben odsek, sestavljen iz zastopnikov vseh dežel, ki bo zbral potreben material skupaj in napravil potrebne osnove in zakonske načrte, s katerimi bo stopil pred centralno vlado in zahteval, da se te krivice odpravijo.

Lahko rečemo, da smo se tega sklepa in odseka vsi brez razlike političnega prepričanja razveselili, ker smo si v svesti, da je vzelo v roko celo zadevo ono slovensko zastopstvo, ki zares predstavlja slovensko ljudstvo, in bo stvar polagoma in pametno, kolikor se da v sedanjih razmerah, tudi rešilo.

Dve stvari sta, ki jima mora naša politika pozornost posvetiti: Jezikovna ravnopravnost in nastavljanje domačih, slovenskega jezika večjih uradnikov pri naših oblasteh.

Jezikovna ravnopravnost! Kakšna zmešnjava in zmeda vlada danes pri naših sodiščih in železnicah. Prišli smo tako daleč, da si kar vsak uradnik sam določa jezik, v katerem posluje s strankami in se zmeni toliko za uradne predpise, kakor za egiptovske hierogliffe.

Na Koroškem ne izključuje več slovenskih postajnih imen, dasi je to predpisano, postajni uradniki nočejo na slovensko zahtevo niti dajati vozniških listov, sodišča ne izdajajo več slovenskih razsodbe proti predpisom, obtožbenec se ne sme niti v domačem jeziku zagovarjati! Na Štajerskem nastavlja sodne uradnike, ki jim je slovenski jezik v slovenskih okrajih španska vas, ali ga pa govore, da človeka ušesa bole. Železnični uradniki demonstrirajo proti slovenskim katoliškim društvom in izzivajo mirne ljudi, namesto da bi jim postregli, ker so za to plačani.

Slovenski uslužbenec ne sme niti v uradu, niti v družini več slovensko govoriti, če noče, da ne bo odletel iz službe in da mu ne bo vzeti kosček vsakdanjega kruha.

Ja, čemu nam pa bo potem slovenski jezik, če se ga ne smeš posluževati v javnosti in si vrh tega še v nevarnosti, da te spravijo vsled tega ob kruh! Pri

teh razmerah je umevno, če raste na Štajerskem in Koroškem število takozvanih nemškutarjev, ki pravijo, slovenski jezik je čisto nepotrebna stvar, ki ti je samo na škodo. Otroke kar v nemške šole, s slovenskim jezikom itak ne pridejo nikamor. Kruh pravice se reže samo v nemščini!

Dokler ne bo narod prepričan in zagotovljen, da dobi svoje pravice pri oblasteh v slovenskem jeziku, bo tudi vsak trud, da bi mu vcepili ljubezen do narodnega jezika v srce, brezuspešen.

Druga stvar, ki je zelo važna za nas, je nastavljanje domačih, slovenskih uradnikov. To vprašanje ni za nas samo jezikovnega, ampak tudi gospodarskega in kulturnega pomena. Število naših akademikov vedno bolj raste, število Slovencev odmenjenih mest pa se vedno manjša. Koliko imamo že danes izštudirane mladine, ki ne najde kruha na domačih tleh, ker sedi za mizo tujec. Slovenski kmet vrže nekaj tiščakov v izobrazbo svojega sina in nazadnje namesto v službo mu pride nazaj pred domači prag!

Poglejmo razmere pri železnicah! Proge tržaškega železniškega ravnateljstva merijo 1031 km in od teh jih teče 1003 km po slovenskih tleh. Nadalje teče tudi 262 km prog beljaškega ravnateljstva po slovenskem ozemlju. Kljub temu pa nimamo v centralnih železniških uradih nobenega slovenskega uradnika.

Po razmerju prog pa bi moralo biti v beljaškem ravnateljstvu 147 slovenskih uradnikov, v tržaškem ravnateljstvu pa po sorazmerju prebivalcev 328 jugoslovanskih uradnikov, 80 uradnikov laške in le 13 uradnikov nemške narodnosti.

Po podatkih z 31. decembra 1912 šteje beljaško ravnateljstvo 700 uradnikov. V sorazmerju s programi, ki teko po slovenski in nemški zemlji, bi moralo biti pri tem ravnateljstvu 154 ali 22 odstotkov slovenskih uradnikov, v resnici so pa samo trije. Tržaško železniško ravnateljstvo je štelo 31. decembra 1912 485 uradnikov. Po razmerju prebivalstva bi moralo biti 357 uradnikov slovenske in hrvaške, 86 laške in 15 uradnikov nemške narodnosti. V resnici pa je Slovanov 145, Italijanov 51, Nemcev pa 262.

Pri sedanjem razmerju uradništva je skoraj polovica več uradnikov nemške narodnosti, kakor pa uradnikov slovenske in hrvaške narodnosti.

Ali pa vzemimo razmere na Koro-

škem, kjer tvorijo Slovenci najmanj četrtino prebivalstva.

Med političnimi uradniki je kakih 14 Slovencev in 186 Nemcev.

V deželnem zastopstvu je 6 Nemcev, Slovencev ni nobenega.

Izmed deželnih uradnikov je 75 Nemcev in 2 Slovencev.

V deželnem šolskem svetu je 12 Nemcev in 1 Slovenec.

Na srednjih šolah in učiteljsku je 72 Nemcev in 8 Slovencev.

Pri sodni oblasti je 63 Nemcev in 4 Slovencev; tu pa so šteti le uradniki od sodnikov navzgor in celovški avskultanti, in sicer uradniki v pretežno slovenskih ali vsaj jezikovno mešanih sodnih okrajih.

Pri državni železnici je izmed 615 uradnikov samo 15 Slovencev in kakih 600 Nemcev.

Pri južni železnici je od 182 oseb le 9 Slovencev in 173 Nemcev.

Pri pošti je izmed 165 oseb 5 Slovencev in 160 Nemcev.

Pri davkarstvu je med približno 110 uradniki kakih 8 Slovencev ter 102 Nemca.

Tako ne sme iti več dalje! Napraviti se mora na vsak način kak narodnostni ključ, da ne bo prepuščeno nastavljanje državnih uslužbencev nemškimi »Volksratom« v neizmerno škodo slovenske akademične mladine.

Koliko manj uradnikov in koliko manj pisarije in prestavljanja bi bilo treba, ako bi se nastavljali na merodajna mesta jezikovno zmožni uradniki! Tako pa vidimo, da leži največje breme na uradnikih nižjih kategorij, ki so zmožni slovensčine, dočim veliki gospodje, ki jezikov ne znajo, komoditeto uganjajo.

Delo naše delegacije na Dunaju ne bo lahko. S Poljaki se ne da veliko govoriti, ti mozeje, ki so sedaj na Dunaju, ne poznajo drugega kakor Galicije, drugi Slovani so jim deveta briga. Tudi med Čehi ni veliko boljše. Tam igra sedaj prvo vijolino dr. Kramar in njegova »samočeška« politika! O naših liberalcih, ni, da bi govorili! Sicer smo pa videli, kako se je izkazalo slovensko bratstvo pri slovenski in laški univerzi. Nazadnje so ostali naši poslanci čisto sami in se borili sami!

Upajmo, da bodo kljub temu te kriče krivice odpravili, kakor so že marsikaj, in priborili našemu jeziku in našemu uradništvu pravice, ki jim gredo.

Socialna demokracija na rakovi poti.

Nekaj nad dve leti je minulo od znanega junijskega zmagoslavja socialnih demokratov ob državnozbornskih volitvah in od rdečih počestnih kravalov 17. septembra. Takrat so se obnašali Adler in sodrugi kot gospodarji situacije, kot gospodarji v Avstriji. Bili pa so v resnici gospodarji ulice in bolj širokoustno kot so takrat govorili rdeči demagogi, se sploh nikdar govoriti ni slišalo. In pristaši socialne demokracije so pričakovali z veliko napetostjo, kaj bo. Obljubljeni paradiz v naši državi naj bi nastal že v par mesecih. In danes? Kakšen prevrat je nastal v razpoloženju in čustvih avstrijskih socialnih demokratov! Ravnokar se je vršil na Dunaju letni strankin kongres avstrijske socialne demokracije. Vsa debata na tem kongresu pa napravila vtis, kot da bi bil zbran v delavskem domu v Ottakringu kup revščine, ne pa cvet nekdanj tako ponosne socialne demokracije. Že poročila strankinih voditeljev le s težavo zakrivajo slabo razpoloženje, kajti kljub veselemu konstatiranju, da se je tudi v preteklem letu iz delavcev izprešalo v teh slabih gospodarskih časih nad dva in pol milijona kron (2 milijona v strokovnih organizacijah, 140.000 K pa samo za blagajno stranke centralne), je naravnost deprimirajoče vplivalo poročilo, da je nazadovalo število članov. In v debati o parlamentarni taktiki socialne demokracije je jasno izbruhnila vsa rdeča žalost na dan zaradi »ogromnih uspehov«. Take kritike rdeči voditelji še nikdar niso slišali od svojih zaupnikov, ki navsezadnje vendar niso nič drugega kot njihovi poduradniki. Socialnodemokratski zaupniki so pokazali svoje nezadovoljstvo nad »državniško hofratsko politiko«, kakršno uganja parlamentarna frakcija in ki jo »mase ne umevajo«. Veliko število govornikov je zahtevalo, da naj socialnodemokratični poslanci v bodoče sploh vse obstruirajo. Voditelji pa so ponižno odgovorjali, da bi jih v tem slučaju prebivalstvo pri prihodnjih volitvah »napodilo s palicami«. Kar se zadnjega tiče, bi znali imeti prav. Zahteva po obstrukciji navsezadnje tudi nič drugega ni kot pobožna želja nejasnih glav, ki pa z grozo opazujejo, da postaja razpoloženje za socialno demokracijo med masami vedno hladnejše, in ki si z obupa-

LISTEK.

1. Baron Fries-Skene in Kemal-bej na onem svetu.

(Pravljica iz onega sveta. Priobčil L. L.)

Zgodilo se je, da je umrl predsednik albanskih ministrov ekselencia Kemal-bej, ter je odšel na oni svet. Kmalu za njim je pa umrl tudi koroški deželni predsednik baron Fries-Skene, ter se je za Kemal-bejem odpravil na pot v večnost.

Ko je Kemal-bej korakal po večni poti, je zaslišal za sabo stopinje, se ozrl nazaj in zagledal Fries-Skeneja, se ustavil in rekel:

»Servus, kolega! Ali naravnost iz koroškega vilajeta?»

»Naravnost. Kaj pa ti? Ali naravnost iz albanskega pašalika?»

»Naravnost.«

»Veš kaj?« je rekel Kemal-bej Fries-Skeneju, »bila sva kolega v življenju, ti si vladal na Koroškem, jaz pa na Albanskem, pa pojdiva še skupaj na oni svet.«

»Pa pejva.«

Tako sta se združila in korakala skupaj po poti v večnost.

»Kako bo pa sedaj na Albanskem, ko ne bo več tebe?« vprašal je Fries-Skene Kemal-beja, ko sta skupaj korakala po večni poti.

»Kakor je bilo pod mano in kakor je bilo za turških časov. Albanci bodo kradli prašiče in kostrune ter se pobijali med sabo, kakor so se poprej, pa naj jim vladam jaz ali princ Wied ali sultan Abdul Hamid.

Kako bo pa sedaj pri vas na Koroškem, ko tebe ne bo?« je vprašal Kemal-bej koroškega deželnega predsednika.

»Brez skrbi,« je odvrnil Fries-Skene. »Nemški narodni svet bo vladal dalje, kakor je vladal za mojih časov in kakor je pred menoj za barona Heina.«

»Veš kaj?« je rekel Kemal bej, »midva sva v jako prijetnem položaju. Težko komu drugemu je slovo od sveta tako lahko, kot nama, ker se ne bo čisto nič poznalo, da sva odšla.«

»Prav imaš,« je odvrnil Fries-Skene.

Tako sta korakala drug poleg drugega in čez nekaj časa je zopet vprašal Kemal bej:

»Kam bi pa šla?«

»Meni je vseeno,« je odvrnil Fries-Skene, »samo, da pridem kam gor.«

»Meni tudi.«

»Torej v katera nebesa bi poskusila?«

»Pravzaprav sem bil jaz turške vere, toda, ker sem bil plačan s krščanskim denarjem, poskusiva najprej v tvoja krščanska nebesa. Ako naju ne sprejmejo, potrkava lahko pozneje še kje drugje.«

»Pa pojdiva,« je rekel Kemal bej.

Tako sta korakala zopet nekoliko časa, potem se je pa zopet oglasil Kemal bej:

»Ali imaš ti kaj pisanega s seboj?«

»Imam izpričevalo nemškega narodnega sveta.«

»Kaj pa, ali imaš tudi kaj od škofa?«

»Ni potreba. Pisanje nemškega narodnega sveta velja tudi v nebesih.

Kaj imaš pa ti?« je vprašal nato Fries-Skene Kemal beja.

»Jaz imam potni list od laškega ministra San Giuliana.«

»Ali imaš tudi kaj od Berchtolda?«

»Ni potreba. Kar podpiše San Giuliano, velja tudi za Berchtolda.«

Medtakimi pogovori sta prišla pred nebeska vrata.

»Pojdi ti naprej,« je rekel Kemal bej Fries-Skeneju ter se je skrtil za njegov hrbet.

Pred nebeskimi vratmi je sedel sveti Peter, a pred njim so ležale debele bukve, v katere so zapisani vsi

ljudje, kar jih je kdaj na zemlji živelo in vsa njihova dela.

»Kako ti je ime?« je vprašal sveti Peter Fries-Skeneja, ko se mu je približal.

»Baron Fries - Skene,« je odvrnil bivši koroški deželni predsednik ter se je silno začudil, da sveti Peter ne pozna njegovega imena.

»Počakaj malo, da vidim, kako si pri nas zapisan,« reče sveti Peter resno ter odpre knjigo.

Pogleda pod črko F in zmaja z glavo. Nato pogleda pod črko S in zopet zmaja z glavo.

»Kako je to?« reče sveti Peter začudeno, da te ni v naših bukvah. Saj so notri vsi ljudje, kar jih je kdaj živelo na zemlji?«

»Kako, da bi me ne bilo?« se začudil Fries - Skene. »Saj sem bil vendar deželni predsednik na Koroškem!«

»Kaj, s Koroškega si ti?« odvrne sveti Peter. »Potemtakem te moram pa iskati pod črko A, kajti, kar zadeva razmer poduka in bogočastja koroških deželnih oblasti, imam vse zapisano pod besedo Angerer.«

»Tega pa nisem vedel,« se prične zagovarjati bivši deželni predsednik, »toda verjemite mi, da jaz nisem kriv. Jaz sem imel vedno najboljšo voljo. Vsega je kriv samo koroški nemški narodni svet.«

nim srcem izmišljajo sredstva in pota, s katerimi bi vzbudili zopet zanimanje za stranko. Parola je, da se nekaj mora storiti, nihče pa ne ve, kaj. Mnogi upajo edine rešitve od obstrukcije z mnogim hruščem in vpitjem, toda obstrukcija je že davno obrabljena muzika, za katero bi bilo prebivalstvo malo hvaležno muzikantom. Socialni demokrati, ki demoliirajo ljudski parlament, hišo enake volilne pravice, ne onemogočijo le sami sebe, temveč postanejo tudi smešni. Rdeči voditelji so to tudi povedali po ovinkih neizkušenim srboritnikom. Kaj pa naj naredimo potem? — »Brezbriznost napram stranki grozi obstoju organizacije in možnost agitacije je vezana«, stokajo nezadovoljneži. Proti temu pa tudi modriji rdeče stranke ne vedo zdravila. Z rameni zmajujejo in označujejo končno kot krivca splošno »avstrijsko bolezen«. — Res pa je, da so rdeči voditelji in njihovo časopisje sami zabavljali čez Avstrijo in vse njene naprave, dokler se ni nevolja proti Avstriji in parlamentu obrnila tudi proti socialnodemokratski stranki sami, ker so oni, ki so verjeli širokoustnim besedam rdečih voditeljev, videli, da so ti širokoustneži sami popolnoma nesposobni, storiti kaj boljšega. Tako žanjejo sedaj sami sadove svoje setve.

Različni pojavi v življenju političnih strank in mnoga dejstva, ki jih podkrepljujejo zlasti volilne številke pri ožjih in nadomestnih volitvah v različne korporacije, kakor tudi nazadovanje rdečih strokovnih in političnih organizacij, — vse to nam v Avstriji dokazuje, da je posebno nemškoavstrijska socialna demokracija leta 1911 dosegla svoj politični višek in da od tedaj pojema. In enaka je, kakor se zdi, tudi usoda socialne demokracije v Nemčiji. Ondi so se namreč pred kratkim vršile številne politične volitve, pri katerih se je domala vseskozi pokazalo padanje socialnodemokratskih glasov. Tako so državne nadomestne volitve v Draždanih, Hamburgu in Badnu za socialno demokracijo nasproti volitvam 1. 1911. prinesle izpad 5500 glasov. Pri ožji deželnozborski volitvi v Stuttgartu je socialna demokracija izgubila 1000 glasov. Badenske deželnozborske volitve so za socialne demokrate končale z izgubo 12.000 volilcev. Ako se upoštevajo še številne občinske volitve in zlasti volitve v bolniške blagajne, kjer so socialni demokrati doživeli velike izgube, — potem opravičeno lahko rečemo, da je rdeči val tudi v Nemčiji začel upadati.

In iz New Yorka poročajo, da je odgovorni urednik Limpin socialnodemokratskega lista »New Review« v avgustovi številki opozarjal na to, da so socialni demokrati v Ameriki prenehali izdajati štiri odlične strankine liste in da se je število vpisanih članov znižalo za 45.000. Ti pojavi so posledica preprirov v lastnih vrstah.

Edina tolažba za socialne demokrate so volitve v Italiji, pri katerih so priborili 37 mandatov, tako da bodo imeli v italijanski zbornici okoli 80 poslancev. Ako pa se upošteva, da ima ital. parlament 508 poslancev in da je pri zadnjih volitvah število volilcev naraslo od 3 na 8 milijonov, ne izgleda več socialnodemokratski uspeh

tako sijajen. In ako se pri tem upoštevajo tudi, da so znatno napredovali katoličani in da se bo vpliv katoličanov znatno ojačil v parlamentu, potem ne more biti veselje socialnih demokratov pristno. Zdi se, da je socialnodemokratsko časopisje zato tako povzdigovalo italijanske volitve, da bi pokrilo neusphe drugod.

In socialna demokracija pri nas na Slovenskem? O tej se pa sploh ne izplača mnogo govoriti. To je tolpa ljudi, ki ne ve ne kod ne kam, ki se doma obeša na liberalni frak in prosjači na Dunaju za podporo svoje rdeče žide, samo da lahko životari par ljudi okoli »Zarje«. To je vse.

Gotovo pa je, da se splošno pojavlja v socialni demokraciji razpad, ker ljudstvo noče več fraz, pač pa dejanj. Ljudstvo vidi, da socialna demokracija ni v stanu izvršiti svojih obljub in da ne more ustvariti na svetu paradiža, zato postaja sita boja za prazen nič. Rakova pot je tudi pot socialne demokracije.

Sodba naprednega učitelja o »Dnevu«.

»Napredna Misel«, leto 1913., časopis za napredno kulturo, prinaša v drugem zvezku neki dopis naprednega kranjskega učitelja. Dopis je naravnost uničevalna obsodba učiteljskega lista »Dan«, ki premetava kozolce v slovenski politiki in igra v Ljubljani vlogo slovenskega političnega Pavlihe.

Ta liberalni učitelj, ki si je ohranil še lastno sodbo in gleda samo od daleč v čarovniški kotel, kjer mešajo slovenski liberalni učitelji svojo brozgo, sedi o glasilu slovenskega učiteljstva, sledeče:

»Napredni učitelji smo z veseljem pozdravili »Dan«, v nadi, da dobi v njem napredna politika in svobodna šola še izrazitejšega zagovornika, kakor je »Slovenski Narod«. Napredno učiteljstvo je »Dan« drage volje podporovalo, zlasti še, ker je podjetje Učiteljske tiskarne. Pisal sem zanj in agitiral, danes pa nič več. Zakaj? Ne morem. »Dan« je v zadnjem času začel na stranpota, ki nimajo nobenega stika več s pravimi koristmi napredne stranke, naprednega učiteljstva in svobodne šole.

Kaj je postalo iz tega lista? »Dan« se zaganja v vodstvo napredne stranke, v vodstvo tržaških Slovencev in v posamezne naprednjake, ki res kaj delajo. Ali mislite, da se s tem dela za napredno stvar, ko sejete razdor. Z večnim zabavljanjem ubijate veselje do dela tem, ki sploh kaj delajo.

»Dan« je tedaj tako daleč prijadral, da ga celo največji liberalci stran mečejo, češ da jim samo škodo dela in nečast liberalni stranki. Pa pridejo še hujše reči.

Napreden učitelj piše, da je dolžnost pametnega učitelja, da »Dan« iz vsake hiše ven vrže, ker kvari ljudstvo. Čujte!

»Zahtevate od nas, da širimo list med narodom. Kako ga naj razširjamo, ko pa moramo biti proti njemu iz vzgojnih ozirov. Bral sem oestro besedo

(o »Dnevu«), da je krvava sekira. Z obžalovanjem moram pritrditi, da je upravičena. Kakšen vpliv mora imeti na ljudstvo časopis, ki se lovi za škandali, umori, samoumori? Moja učiteljska čast mi veleva delati na to, da se ne razširi med ljudstvom, ker podira to, kar šola in učiteljstvo gradita. Zato pa vsak učitelj proti »Dnevu«. Zalostno, da se kaj takega tiska v naši tiskarni.

Liberalni učitelji so sami začeli preganjati to kugo iz slovenskih hiš in se boje, da bi se ne razpasla še v slovenske šole.

»Pa tudi drugače,« pravi napreden učitelj, »je »Dan« za nič. Kar se tiče jezika, zaostaja »Dan« za vsemi slovenskimi časniki. Naši mali abecedarji pišejo lepšo slovenščino.«

Lep kompliment za »Dan«! Še pisati ne znajo; lasten tovariš jim to očita.

Najhujši kanon proti »Dnevu« je pa brez dvoma sledeči:

»Dan nastopa, kakor bi izhajal v Beogradu, ne pa v Ljubljani. »Dan« piše, kot da bi ga izdajal srbski tiskovni urad, ne pa Učiteljska tiskarna. Ves prostor na prvi strani je posvečen izključno Srbiji, srbski vladi in armadi. Pašić in srbski vojak so edine stvari, ki imajo kako vrednost na svetu in o katerih danes ve »Dnevovo« uredništvo. Slovenske zadeve so potisnjene na zadnje mesto, s par stavki so opravljene. Ali je potem kaj čudnega, če je padel na »Dan« sum nelojalnosti. Obesiti nam hoče jugoslovansko iredento. Sum pa je padel tudi na nas, ki smo pri celji stvari nedolžni.

Nikdo pa naj od nas ne zahteva, da trpimo še za politične grehe trmasti ljudi, ki so gluhi za vsako pametno besedo. Reklo se nam bo morda, da »Dan« s tem zasluži. Z mogoče, da kaj zasluži obnemem pa tira na stotine učiteljskih družin v revščino in nesrečo! Kdo bo pa tukaj pomagal? Vodstvo Učiteljske tiskarne? Solidarnost je lepa stvar, toda vodstvo jo nalaga le učiteljstvu na deželi. Kadar se pa gre za interese vsega učiteljstva, pa jo pogrešamo žalibog pri vodstvu naše tiskarne.

Tako ne gre dalje, zato sem se oglašil v imenu vseh, ki so z »Dnevom« in vodstvom skrajno nezadovoljni. Eden v imenu večih.

Ali ste slišali, gospodje v Učiteljski tiskarni? Kaj pa so ti glasovi? Bliska se in čujejo se že zamolkli gromi! Tisti bataljoni, ki ste jih vlekli za seboj, so se začeli ustavljati in natikajo bajnete proti samemu generalnemu štabu v Učiteljski tiskarni. Kaj bo res tako hitro konec vaše glorioze?!

Tržiške novice.

t Socialni delavski tečaj sklicuje Jugoslovanska strokovna zveza za jutri 9. t. m. v društvu sv. Jožefa. Pričetek ob 9. uri dopoldne. Ob 11. uri poroča deželnozborski kandidat za splošno kurijo g. župnik Ivan Piber iz Gorij. Na tečaju predavajo: prof. Marinko, dr. Mohorič, državni poslanec Gostinčar in urednik Moškerc. Vabimo k najobilnejši udeležbi vse poštenomisleče delavstvo.

»Torej poglejmo, kako je zapisano,« mu pretrga besedo sveti Peter, odpre knjigo ter prične brati:

»Zatirala so se društva, ki navajajo mladeniče k poštenemu in treznemu življenju, pospeševale pa družbe, ki pospešujejo pijančevanje in nemoralnost...«

»To je delal nemški narodni svet in moji okrajni glavarji ter drugi podrejeni uradniki, ne jaz. Jaz sem imel vedno najboljšo voljo...« se je izgovarjal bivši koroški deželni predsednik.

Sveti Peter pa ni poslušal njegovega izgovora, ampak je čital dalje:

»Pri uradih je vladala pristranost, državljeni ene narodnosti so se zapostavljali za druge...«

»To so delali drugi, ne jaz! Jaz sem imel najboljšo voljo.«

»Po deželi se je širila prusofilaska ideja javno in nemoteno, a državna oblast je to dovoljevala in celo protizirala...«

»Tega so krivi drugi, ne jaz. Jaz sem imel vedno najboljšo voljo.«

»Niso se izvrševale postavne in odredbe višjih oblasti. To je greh zoper četrti zapoved...«

»To je delal deželni odbor in deželni šolski svet, ne jaz. Jaz sem imel vedno najboljšo voljo...«

»Na razne utemeljene pritožbe in ugovore se ni odgovarjalo in se jih ni reševalo pravično in po postavi...«

»Tega so krivi drugi uradniki, ne jaz! Jaz sem imel vedno najboljšo vo-

ljo,« je odgovarjal baron Fries-Skene jclajaje in pot mu je tekel po obrazu. Sveti Peter ga je pogledal strogo in rekel:

»Torej pojdi nazaj doli na zemljo in reši vse rekurze, kar jih je kdaj vložil pri vas dr. Brejca, pošteno in po postavi, potem pa pridi, da vidimo, kako in kaj.«

Med tem je pa Kemal bej potegnil Fries - Skeneja od zadaj za rokav in zašepetal prestrašeno:

»Za božjo voljo! Pojdiva od tod. Meni se gotovo ne bo godilo bolje!«

Tako sta se torej obrnila, in ko sta šla nazaj, je rekel Fries - Skene Kemal beju:

»Nazaj na Koroško ne grem, da bi reševal Brejčeve rekurze, ker so jih že snedli molji. Pojdiva poskusit v kakšna druga nebesa.«

»Pa poskusiva v naša turška nebesa!« je odvrnil Kemal bej.

»Saj res. Saj smo bili prijatelji Turkov, torej nas mora Mohamed vzeti gor.«

Tako sta šla in prišla pred turška nebesa.

Mohamed je sedel na lepem vrtu, pil črno kavo in kadil tobak iz velike pipe, ko sta se mu približala Kemal bej in Fries-Skene.

»Sedaj pa pojdi ti naprej!« je rekel bivši koroški deželni predsednik bivšemu predsedniku albanskih ministrov.

Kemal bej stopi naprej pred Mo-

hameda, Fries - Skene se pa skriva za njegov hrbet.

»Od kod si?« vpraša Mohamed Kemal beja.

»Iz Albanije,« odvrne.

»Albanca pa nobenega ne vzamem v svoja nebesa,« odvrne Mohamed resno, »četudi ste turške vere. Po moji veri se ne sme piti vina in jesti svinjskega mesa, a vsak moj vernik sme imeti kvečjemu štiri žene. Vi pa kradete prešiče ter jih jeste, pijete vino in kradete žene!«

»Za božjo voljo!« zašepče za plečami Fries - Skene Kemal beju, »obrniva se, kajti mene bo še manj maral gor. Pri nas na Koroškem se pije, da bo kmalu vse izpito, jedo, kar dobe, pa naj bo petek ali svetek, a zakona skoroda že več ne poznajo!«

Tako sta se urno obrnila od Mohamedovih nebes in korakala potrta dol po poti.

»Kam pa sedaj?« je vprašal Kemal bej svojega tovariša. »Ali več še ti za kakšna nebesa?«

»Poskusiva v naša stara germanška nebesa,« je odvrnil Fries-Skene.

»Pa poskusiva!«

Nato sta korakala in korakala ter prikorakala pred Votanovo Valhalo — stara nemška nebesa.

Zunaj pred vhodom je zagledal Fries - Skene celo vrsto znanih oseb: bivšega celovškega okrajnega glavarja Reinerja, koroški nemški narodni svet, beljaško železniško ravnateljstvo. Vsi so imehi otožne obraze in žalostno po-

gledovali proti vходу. »Kako pa, da tebe Votan ne vzame v svojo Valhalo?« je vprašal Fries-Skene Reinerja. »Votan jemlje v svoja nebesa samo take junake, ki niso poznali nobenega strahu v življenju. Jaz sem se pa celo življenje bal K r a n j c e v,« odvrne bivši celovški okrajni glavar. »Kako pa, da vas Votan ne vzame v Valhalo?« vpraša narodni svet. »Mi smo se pa bali Brejca.« »Kako pa, da vi ne morete noter,« vpraša železniško ravnateljstvo. »Mi smo se pa bali tiste ženske na celovškem kolodvoru.« »Veš kaj,« reče bivši koroški deželni predsednik Kemal beju, ki je stal za njim, »bolje, da ne poskusiva. Tudi jaz sem se bal vsakega nemškega križčača...« »Jaz pa vsakega albanskega baidita...«

Gospodarstvo.

Sadna razstava pod Premom.

Obisk je bil prav obilen. Zlasti v nedeljo 12. oktobra ob sklepu se je trilo obiskovalcev od blizu in daleč, iz Reke in Opatije. Razstava se je priedila v središču sadjarjev, da smo v prvi vrsti sami mogli videti, kako lepe vrste že imamo, in da je bila vsem sadjarjem dana prilika, udeležiti se z razstavo združenih zborovanj in predavanj. Hvala in čast gg. predavateljema Humeku in Zdoljšeku, ki sta svojo nalogo z vso požrtvovalnostjo izvrstno rešila.

Razstava je pokazala, da je gosp. Humek pravo pogodil, ko nam je že pri začetku svojega delovanja za naše drevesnice prave vrste pogodil.

Razstava bo jako povzdignila umno sadjarstvo, ki obeta biti v naši dolini najbogatejši vir gospodarskih dohodkov. Samo na postaji Kilovče se je oddalo letos 30 vagonov jabolk za izdelavo jabolčnega šampanjca na — Nemško. Ali bi ne bilo mogoče v domovini kaj podobnega ustanoviti? V opekarno v Trnovem se je zabilo čez 700 tisoč kron, ki se nič ne obrestujejo.

Ali če bi bila vsaj tretjina izmed vsega sadja plemenitih namiznih vrst? Kak trg imamo v bližnji Opatiji! Na željo ondotnih obiskovalcev smo poslali nekaj vrst iz razstave na Rivijero, in v četrtek zvečer se je v dvorani »Narodnega doma« na Voloskem otvorilo »nadaljevanje« razstave. Vsi obiskovalci se čudijo, da je v njihovi bližini tako lepo in dobro sadje, oni pa za drag denar uživajo slabše iz drugih dežel. Tako se seznanijo naši sadjarji obnemem z odjemalci.

Po volitvah v Italiji.

Ker so rimski volilci kljub najhujši protigitaciji znanega besnega sovražnika katoličanov rimskega župana Nathana izvolili Federzonija in Medicija, je Nathanovo stališče tako omajano, da je sklenil s svojim občinskim svetom zapustiti Kapitol. Rimsko občinsko upravo bo vodil kraljev komisar, kakor hitro vložiti Nathan svojo in demisijsko demokratskega rimskega občinskega sveta. Sodi se, da ob bodoči občinski volitvi v Rimu najstrupenejši protikatoličani v Rimu, ki jih vodi Nathan, tako propadejo, kakor so propadli ob volitvi v državni zbor, in sicer sodijo tako svobodomiselnim listi, ki morajo že položaj v Rimu dobro poznati. Nova la-

ška zbornica bo po volitvah 26. oktobra n 2. novembra tako-le sestavljena: 69 radikalcev, 23 reformnih socialistov, 51 oficijelnih socialistov, 5 neodvisnih ali individualnih socialistov, 16 republikancev, 41-ustavnih demokratov, 156 liberalcev, 100 zmernih, 30 katoličanov in 6 nacionalcev. Giolitti je sijajno zmagal, a v novi zbornici bo imel le več sitnosti, kakor v stari. Nasi je bil v treh okrajih izvoljen. Za njim pa stoji nad 20 njegovih pristašev, ki napovedujejo vladi najhujši boj, češ, da južno Italijo v primeri z srednjo in z zgornjo Italijo vlada gospodarsko zanemarja. A tudi v drugih strankah se nahajajo častihlepni možje, ki bi Giolittiju radi prekucnili vladni sedež, da bi se nanj sami vsedli.

Socialno zavarovanje pokopano.

Časopisje poroča, da je usoda socialnega zavarovanja pokopana. Notranji minister baron Heinold je namreč 6. novembra nekemu odposlaništvu zasebnih uradnikov izjavil, da je vlada glede na želje za izboljšanje postave o pokojninah zasebnim uslužbencem naklonjena, ker ni več upati, da se kmalu socialno zavarovanje uresniči. Vlada je zato tudi pritrdila posebnemu zavarovanju rudarjev. Pred kratkim je pa izjavil dr. Licht, da bo morebiti v desetih letih socialno zavarovanje izvedeno. V socialno-političnem odseku je pa 6. t. m. sekčni načelnik Wolf, ki je svojčas poročal o socialnem zavarovanju, izjavil: Posvetovanja predloge o socialnem zavarovanju so hitro napredovala. Računalo se je že, da se predloga kmalu vzakoni. Pozneje se je pa žal položaj izpremenil. Rajni dunajski župan dr. Lueger je leta 1906. zahteval, da naj parlament dovoli 100 milijonov kron temeljne glavnice za starostno in invalidno preskrbo. Ob prvih volitvah po načelu splošne in enake volilne pravice se je na vseh volilnih shodih zahtevalo starostno zavarovanje. Prestolni govor je slovesno obljubil socialno zavarovanje. Vlada je novembra 1908 predložila zbornici zakonski načrt o socialnem zavarovanju. Podoben pododsek je začetkom leta 1911. predlogo dovršil. Državni zbor so pa razpustili in vse delo je bilo zaman. Nasprotnikom socialnega zavarovanja je zdaj poskočil pogum. Veleindustriji so v svoji veliki ljubezni do delavstva pričeli kričati, da je socialno zavarovanje predrago. Tudi socialni demokrati so grajali zavarovanje kmetov in obrtnikov; skupnost rizik in okrajne urade. Ob volitvah leta 1911. je že več nemških nacionalcev se proti socialnemu zavarovanju izjavilo. Vlada je predložila zbornici predlogo zopet skoraj neizpremenjeno. Delo bi bilo lahko, a šlo je le počasno naprej. Poleg veleindustrijev in socialnih demokratov so pričeli delati zgago tudi Poljaki, ki so za Galicijo zahtevali izjeme, češ da gališki kmet ne more plačati 6 kron letno za socialno zavarovanje; devet mesecev so se o tem preekali. Zalostno je, ker so tudi socialni demokratje veliko zagrešili, da je socialno zavarovanje obtičalo v močvirju. Preveč so govorili in tako se je zamudil pravi trenutek, ko je bilo razpoloženje v zbornici še jako ugodno za socialno zavarovanje. Izjavi Heinolda in Wolfa kažeta, da vlada ne veruje, da socialno zavarovanje ne napreduje. Nova

brambna postava, mobilizacija, novi topovi in ove vojne ladje-velikanke so požrle več kakor celo milijardo. Vlada nima niti za lastne uslužbence denarja. Ubogi starci bodo še naprej prepuščeni ubožni oskrbi občin, kar je toliko, kakor da naj za beraško palico še naprej primejo. Beg z dežele v mesta in izseljevanje ne bo pojenjalo, marveč še poskočilo. Socialno zavarovanje je ljudska in državna potreba. Če se ne uresniči kmalu, bo trpelo ljudstvo in država.

Nova taktika francoskih katoličanov.

Govor orleanskega škofa msgr. Toucheta, ki je vzbudil velikansko pozornost, je francoske rušitelje cerkva očitno zelo vznemirila. Misel, da bi se mogle svobodne krščanske šole na Francoskem nenadoma zapreti, trden sklep škofov, da se jakobinski tiraniji ne bodo več pokoravali brez protiodredb, — pomenja izpremembo taktike francoskih katoličanov, kar njihove nasprotnike s strahom napolnjuje.

Preganjanci, katerih drznost raste s slabostjo katoličanov, se takoj umaknejo nazaj, kakor hitro le govoriti slišijo o resnem odporu. Ne-le, da so nasprotniki katoličanom za njihove šole odrekli postavno dovoljeno denarno pomoč, marveč so pripravljali tudi absoluten, slabo prikrit šolski monopol. Sedaj, ko se hočejo katoličani proti temu energično upreti, pa vpijejo: »Svobodo lahko imajo, našega denarja pa ne bodo dobili!« Njihov denar! To je zelo zabavno; kakor bi katoličani ne morali ravno tako plačevati davkov! Pa pustimo to.

Katoličani bodo imeli svobodo in denar, samo če bi se enkrat z resno voljo postavili na noge, se odločili, da si za vsako ceno pribore zmago in bi se več ne vdajali praznim sanjam o svobodi. Kakor se zdi, so si sedaj duhovni voditelji z vsemi verniki popolnoma na jasnem o ciljih sedanjih gospodarstev na Francoskem. Vsi poznajo njihove pogubne načrte in vedo, da ni nobene druge poti, da raztrgajo verige, s katerimi jih hočejo zadaviti, kakor sili se upreti s silo. Morda je celo potrebno, da se sovražniki prehitijo.

Ako se bodo sovražniki prepričali, da so katoličani proti njihovim fanatičnim nakanam pripravljeni na uspešen odpor, da znajo zahtevati pravičnejšo razdelitev njihovega denarja, — potem jim ne bodo samo oktroirali svobode, marveč jim bodo tudi vrnil, kar hočejo, kakor prisegajo, ohraniti sami zase in svojo laiško šolo.

Bil bi nedvomno zelo resen korak, ako bi prišlo do splošne zatvoritve vseh svobodnih krščanskih šol. Tisoče otrok bi bilo na cesti ali pogrnanih v ateistične javne šole in številni učitelji bi izgubili svoj vsakdanji kruh. Toda francoski škofje se ne bodo odločili za ta korak drugače, kakor če bodo prepričani, da je neobhodno potreben in tudi uspešen. Saj je znana njihova previdnost in modrost.

Čisto jasno je, da je za francoske katoličane največje važnosti, da svoje šole sami in nenadoma zapro in s tem vlado spravijo v zadrego, ako bi hotel

parlament morda glasovati za fanatične zakonske predloge, s katerimi rušitelji cerkva ogrožajo katoličane. S tem korakom bi pridobili znatna denarna sredstva, ki so doslej služila za vzdrževanje krščanskih šol, in bi jih mogli porabiti izključno za boj v svrhu končnega osvobođenja katoličanov.

Bogomrzniki fanatiki porabljajo ves svoj denar za časopisje, za volilne svrhe in politiko, medtem ko so katoličani doslej svoj denar trosili na tisoč strani za razne karitativne ustanove, ki so vrhu tega odvisne od milosti postave ali celo od kakega čisto navadnega odluka; saj se je n. pr. zgodilo, da so oblasti katoličanom odrekale dovoljenje za uporabo novih cerkva, katere so si z največjimi stroški zgradili, in jih potem oddale za garaže in druge take svrhe. Karitativne ustanove katoličanov so vsekakor izvrstne; toda predno se oživotvorijo, treba dobiti vlado, ki jim bo jamčila za miren obstanek.

Ako bi bili francoski katoličani svoje milijone porabili za temeljno delo, potem bi bil prostozidarski režim že davno pokopan. Katoličani bi imeli cvetoče ustanove in bi bili mnogo bogatejši. Francoski katoličani so, kakor pravi francoski pregovor, voz upregli pred vole, toda kmalo lahko bije ura, ko bo treba vole vpreči pred voz in konja pravilno obrzdati: še namreč ni prepozno.

Domača umetnost.

Šele čez dvesto let se je ugodilo želji arhitekta, ki je zvršil načrt za stolno cerkev sv. Nikolaja v Ljubljani. Da se stene na pročelju in ob straneh počive, je napravil več dolbin, kamor naj bi se postavili kipi. Dvesto let je bilo večina teh dolbin praznih, šele čez dvesto let so se napolnile. V spomin svetovnega evharističnega kongresa na Dunaju sta se postavila kipa sv. Tomaža Akvinskega in sv. Bonaventure v niši poleg velikih cerkvenih vrat. Vršil se je letos v Ljubljani sijajno prvi slovensko - hrvaški katoliški shod v proslavo Konstantinovega jubileja, tudi ta shod, ta jubilej naj dobi trajen spomenik za prihodnje rodove, naj se že razvijajo verski ali politični dogodki kakorkoli si bodi. V praznih stranskih nišah nasproti bogoslovskega semenišča sta se postavila kipa, za ljubljansko škofijo jako imenitnih mož, ki, žalibog, doslej nista imela nobenega spomenika. Ta dva moža sta v slovesu svetniškem umrli prvi ljubljanski škof Sigismund pl. Lamberg in sloveči protireformator za našo škofijo Tomaž Chroen (Kren). Prekosil je ta sloveči škof vsakega svojih prednikov glede izvanredno marljivega delovanja. Očistil je škofijo lutrovskih zmot, zidal več cerkva, obdaril cerkve z lepimi, dragocennimi posodami, zidal grad »Tivoli«, poklical kapucine v Ljubljano itd. Hvaležni katoličani so ga imenovali: »Carniolice amor et delicum«.

Kakšna sta spomenika? Plastika je v bistvu še konservativna v primeru s slikarstvom, ki je zadnja leta uganjalo prava čarodejstva; že material,

na katerem deluje kipar s kladivom in dletom, sam po sebi zahteva konservativnost; kajpada se tudi na tem polju skuša iskati novih potov. Od kiparja se zahteva, da duševno življenje izraža na obrazu in v vsem kretanju umotvora, sploh se zahteva, da imajo njegovi izdelki idealen, karakterističen značaj in da pravilne oblike poživlja pravi duh.

Na obeh novih kipih se kaže plemenito zamišljenje, prava, fina karakteristika in posebljenje, fin čut za mero in lepoto in jako skrbna izvršitev.

Škof pl. Lamberg je ogrnjen v kapo magao s hermelinom, nosi talar in korok. Obraz njegov je miren, plemenit, pobožno navdahnjen z mirnimi finimi, ljubeznjivimi potezami, kar je jako primerno, kajti umrl je v slovesu svetosti. Desnica njegova je nežno povzdignjena v blagoslov, blagoslovilja škofijo, v kateri ga je božja previdnost postavila prvega višjega pastirja; v levici drži rolo, ustanovno bulo. Vse kretanje je naravno plemenito, vsa obleka je temeljito komponirana in ga ogrinja v lepo tekočih, blagih potezih. Obdelovanje glave in rok, lepo, mirno statuarično kretanje, zvršitev obleke v lepih gubah zasluži veliko pohvalo. Motiv za zvršitev obraza je bila umetniku slika na stropu v prezbiteriju stolne cerkve, ki predočuje izročitev ustanovne bule po cesarju Frideriku.

Drugi kip predstavlja škofa Tomaža Chroena (Hrena). Oblačen je v talar, korok in mozet, desnica drži križec, ki mu visi na prsih na verižici; levica drži knjigo, ima oprto na ledje. Biret na glavi ima nekoliko nazaj pomaknjen, da se mu malo las vidi nad čelom izpod njega. Koliko moške sile živ, čuti in deluje v tej glavi; v očeh, v potezah se kaže energija njegovega duha. Glava je izrazita, nekoliko na levo obrnjena, z jasnim bistrim očesom gleda proti nekdanji cerkvi svete Elizabete. Brke in precej dolga brada mu daje pri vsej energiji neko častiljivost. Kretanje je njegovo je jasno, mirno, odločno. Gube mozeta, koroka, talarja so naravne, neprisljlene, čipke na koroku so fino delane, morebiti prefino, moderno, manj podrobno bi imelo bolj monumentalni značaj, vendar se pri vsej odeji ohrani značaj kamenja.

Zvršen je obraz po sliki, ki se hrani v škofiji; je li to pravi portre ali ne, se ne ve, gotovo pa je, da je značaj dobro izražen. Kipa sta iz moravskega peščenca. Na postavu ima Lamberg napis: Primus episcopus Labacensis, Sigismund a Lamberg. Obiit anno 1488 18 Junii. Pod napisom je njegov rek: »Unus utrumque«, na desni reka je solnce, na levi mesec; pod rekom je letnica: Positum in memmoriarum jubilei Constantini et coventus catholici Labaci A. 1913.

Pod kipom Hrenovem je napis: Nonus episcopus Labacensis Thomas Chroen. Obiit A. 1630. X. Februarii. Pro ecclesia catholica reformator, »Terret Cahor aspice praeonium«.

Oba kipa sta delo gospoda Pengova, kiparja v Ljubljani, ki je že po svo-

mora vzeti v svoja nebesa, katerim se pravi Nirvana ali velika Nič.« Tako je govoril Fries-Skene, a Kemal bej:

»Meni je vseeno, samo, da pridem kam gor.«

»Menj tudi,« odvrne Fries - Skene, »torej potrkajva na Budhova nebesa.«

Častitljivi Budha je čepel na nogah, roke je imel spuščene navzdol ob bokih in obraz mu je bil dolgočasen, kot človeku, ki je že dosegel Nirvano, veliko Nič.

»Kdo sta?« je nagovoril nova prišleca.

Bivši koroški deželni predsednik stopi naprej in reče samozavestno:

»Baron Fries - Skene, bivši koroški deželni predsednik. Prošiva, da bi naju vzeli v svoja nebesa.«

»Jaz vzamem v Nirvano samo take ljudi, ki niso ničesar ubijali v življenju. Niti bolhe ne! Torej odkod si?«

»S Koroškega.«

»S Koroškega pa nikogar ne vzamem, kajti pri vas se neprenehoma vse ubija. Otrokom se duše ubijajo v šoli, pravica se ubija pri sodnji, spoštovanje do oblasti se ubija pri političnih oblastih . . . Ljudstvo se ubija z alkoholom in nemoralnostjo, ki se vrši po vsenemških organizacijah, in avstrijski patriotizem se ubija s ponemškovanjem državnim sistemom. Vrni se nazaj in izpolni vse, kar si kdaj Grafenauerju obljubil . . .«

»Za božjo voljo! Vrniva se!« Potegne za rokav Kemal bej bivšega koroškega deželnega predsednika. »Pri nas na Albanskem ni bilo veliko bo-

Tako sta se obrnila in šla nazaj.

»Sedaj pa jaz ničesar več ne vem,« reče Fries - Skene ter si z rokavom otira mrzli pot, ki mu je teklo po obrazu. »Ali veš še ti za kakšna nebesa?«

Kemal bej pomisli nekoliko, potem pa reče:

»Veš kaj, pri nas na Albanskem se nahaja neka vera, katero je ustanovil častitljivi Bektadži. Iz turške vere je vzal, kar mu je ugažalo, iz krščanske pa, kar mu je v nji bilo všeč. Od krščanstva je sprejel, da smejo njegovi pristaši piti vino in jesti svinjsko meso, iz turške pa, da smejo imeti po več žen. Poskusiva, morda naju on vzame v svoja nebesa.«

»Pa poskusiva. Meni je vseeno, samo, da pridem kam gor.«

Tako sta šla trkat na Bektadžijeva nebesa.

Častitljivi Bektadži se je silno začudil, ko je zagledal prihajati nova gosta, kajti bilo je prvokrat, da pride evropsko oblečen človek trkat na njegova nebesa.

»Odkod si?« vpraša Bektadži Fries-Skeneja.

»S Koroškega.«

Ko je Bektadži zaslišal besedo: »S Koroškega,« je začudenje zginilo z njegovega obraza in je odvrnil mirno:

»Če s Koroškega, potem pa ni nič čudnega, kajti na Koroškem je vse mogoče. Česa pa želiš?«

»Prosim ponižno, da bi me vzeli v vaša nebesa.«

»Jako rad. Koroške oblasti pa jako rad,« odvrne Bektadži. »In vaš narodni svet tudi, in vaše nemškutar-

je tudi, in vaše uradnike tudi. Še tisto frajlo s celovskega kolodvora vzamem, če pride.«

Tako sta prišla Fries - Skene in Kemal bej v Bektadžijeva nebesa. Ko je bivši koroški deželni predsednik prestopal prag, je vzdihnil:

»Škoda, da nisem tega prej vedel. Dal bi na državne stroške ustanoviti pri Bektadžiju dovolj prostih mest za voditelje koroških nemškutarjev in za nekatere svoje uradnike ter jih poslal gor. Potem bi se lažje vladalo na Koroškem.«

Pu »velikem« shod u Mestnu dume.

»Pepe, a kej bereš, a kej slišiš, kuku se spet dajema? Kar iskre krešjeja naš jeziki, tku upletama z nim ukul, kar iskre. Tku se sekama, de je groza,«

uguvuru me je gespud dohtar Taučar, ke je pršou unkat ud tistga ta velga javenga — tu se prau sam za leberalne kimuce javenga, za use druge pa iz devetem ključancam zaključenga shoda.

»Šlišu, slišu; kaj na um slišu, sej sm biu en čas tud jest na shode. A me nisa vidl, ke sm na bangari tam pr ta drugeh urateh slonu?«

»Nč te nism vidu; sm biu tku jezen, de nism nubene pužnou.«

»Za kua sa bli jezen? A sa iz ta leva noga dons gor ustal iz pojstle?«

»Nč iz ta leva noga. Na klerekalce sm jezen, ke m naprej mečeja, de ni nubene vorngne na rotuž. Lepu te prosm, Pepe; kene, sej ti ne puznaš. A morš mislt, de b jest mogu kej iz vorngne spraut? Jest, ke se udkar sm žepan, še nubene rči duteknou nism. Pol pa takla naprej metajne! A na u tu enga jezil?«

A ga na u jezil? Sej jest marskašna dol pužrem ud klerekalcu. Saj tekat ja pužrem, če sm med nim, če jm prou polf u »Narude« pusvetem in zabelem, de se jm kar brade svetja, kedr tist pužeraja; ampak kej tacga pa na morm pužrt, pr ta nar bulš vol na morm pužrt. No, zatu sm jh pa tud dons pravu na našmu velikmu javenmu shode, de jh uja mel en čas zadost. Sej s mende slišu, če s biu gor, kašne sm jm pravu. Kene.«

»Fain vice sa delal in tulk sa jh naredl, de b jh blu za pet številk Škerluve »Pike« zadost. Tu je pa res. Sam škoda, de me nisa pustl du konca na shode.«

»Kuku je tu, de te nisa pustl? Kua s jm pa spet naredu?«

jih prvih kipih iz kamna, sv. Tomaža Akvinskega in sv. Bonaventure in po mnogih okusno polikromovanih lesenih kipih pokazal svoje lepe zmožnosti. Več kot sama šola pomenja pri umetniku nadarjenost, talent, ki v svojih lastnih prsih nahaja pravila za plemenito delovanje. Naš čas stoji le preveč pod trdimi okorelimi pravili šolskimi, ki nekako zavirajo samostojen razvoj. Ako se mu bo dala prilika, se bo sam iz sebe, brez dolgega šolanja akademične izobrazbe razvil do pravega umetnika. Naj se talenti podpirajo, naj se jim dá prilika, da se jim morejo duševne sile povspeti do vedno višje popolnosti.

Gospodu Pengovu sta se v delo izročila zopet dva kamenita kipa za novo žirovsko cerkev; modeli so že zvršeni in so arhitektu jako ugajali.

Gospodu Pengovu v Ljubljani, kakor tudi nadarjenemu gospodu Pavlinu v Radovljici se sme vsako kiparsko delo zaupati, tembolj, ker je njuno dleto neomadeževano.

Veselim se teh kipov, ker je stransko lice cerkve jako poživljeno. Še ena dolbina nad tema kipama in ena na pročelju je prazna; ko se še ti dve napolnita, bo namenu arhitektovemu ustrezno. J. F.

Jeseniške novice.

j Predavanje. Jutri v nedeljo zvečer je v delavskem društvu predavanje. Govori gospod šolski voditelj Michael Salberger o Napoleonu in njegovem delu pred 100 leti, zlasti z ozirom na našo deželo. K zanimivemu predavanju vabimo vse prijatelje izobrazbe.

j Liberalna konfuznost. Ker so naši duhovniki takoj začetkom, ko je prišel tudi na Jesenice glas o »vodilskih čudežih«, svarili ljudstvo, naj nikar ničesar ne da na take marne, so liberalci ljudstvo šuntali, češ, »glejte, da še duhovniki nimajo nobene vere«. Mandarin Hauptmann je dal celo svoja okna prelepiti s plakati o vodilski Johanci. Ko se je pa izkazalo, da so imeli naši duhovniki prav, pa zopet isti liberalci s kunštnim Hauptmannom na čelu dan za dnevom pridigujejo o isti neumnosti in jo hočejo sukati po svoje. Nekateri pravijo, da ti preroki potijo — alkohol. Bo menda že res!

j Nenadoma je umrl v torek zvečer neki Jan. Pajer, delavec pri Kranjski stavbinski družbi, ki razširja jeseniški kolodvor. Menda je bil nekoliko preveč udan pijači. Ta alkohol!

TUDI V GALICIJI PRIČAKUJEJO KOMISARIJAT.

Včerajšnja pogajanja voditeljev galicijskih strank se niso dovedla do uspeha. Rusini in Poljaki so izjavili, da svojega dosedanjega stališča ne opuste. — »Gazeta Narodova« poroča, da če se Rusini in Poljaki ne zedinijo, nastanejo tri možnosti. Ustanovi se deželna upravna komisija po češkem zgledu in se deželni zbor razpusti, imenuje se vladni komisar ali pa oktobra volilna preosnova. Nekateri poljski politiki pa celo trde, da če se sedanja pogajanja razbijejo, se tudi usoda državnega zbora zapečati in bo v torek najbrže zadnja seja državnega zbora. Sicer se upajo, da se sporazum doseže, a poljske

stranke, ki volilni preosnovi nasprotujejo, niso voljne, da odnehajo.

ZBOROVANJE OGRSKIH ŠKOFOV.

Katoliški škofje latinskega in grškega obreda na Ogrskem so imeli dne 7. t. m. konferenco. Predsedoval ji je knez primas Czernoch. Razpravljali so o katoliški avtonomiji, o reviziji učnega načrta ljudskih šol, o pastirstvu med izseljenci v Ameriki, o organizaciji starišev v celi deželi in o več manj važnih predmetih.

BOSENSKE ZADEVE.

Bilinski je včeraj (7. t. m.) dopoldne nadaljeval konferenco z bosenskim deželnim načelnikom Potiorekom. Razpravljala sta o političnem položaju v Bosni in v Hercegovini, kakor tudi o proračunu in o finančnih vprašanjih. Na Dunaj so zato došli tudi strokovni poročevalci deželne vlade. Dr. Dimovićev načrt, ustanoviti srbsko stranko, ki bi prestopila delovnim strankam, vlada simpatično pozdravlja, a z njo se ne more računati, ker se ne ve, če bodo njeni kandidati izvoljeni. Danes popoldne bodo konferirali z Bilinskim in Potiorekom bosenski politiki o bosenski deželnozborni krizi. Konference se udeležijo Bilinski, Potiorek, načelnik hrvaškega kluba dr. Mandić, načelnik mohamedanskega kluba Šerif Arnautović in odvetnik dr. Dimović. Delovni načrt nameravane nove koalicije, ki bi ji pripadali Hrvatje, mohamedanci in dr. Dimovićevi srbski pristaši, obsega sledeče točke: 1. Dežela prevzame plačevanje 4½ odstot. obresti za posojilo za odkup kmetov. Večja potrebščina se pokrije z davkom na veletrgovino z žganjem, z davkom na vožne listke in z dohodki nameravane razredne loterije. 2. Uredi se jezikovno vprašanje. 3. Ustanove se parohialna, oziroma eparhialna posestva za pravoslavno duhovščino. V ta namen se prepuste državna posestva posameznim župnim občinam, oziroma eparhijam. 4. Obnove se vsa srbska društva na podlagi starih pravil, ki so jih ob izjemnem stanju razpustili. Tozadevne zakonske načrte predloži cesarju v predskrajico, še preden se bosensko-hercegovski sabor snide.

ORGANIZACIJA JUGOSLOVANSKIH MEST.

Iz Zagreba se poroča, da se zastopniki jugoslovanskih mest pogajajo o stalni organizaciji mest in rednih mestnih shodov. Prvi tak shod naj bi bil že bodoče leto. Organizacijo bodo vodili zagrebški, beograjski, ljubljanski, sarajevski in splitski župan.

SVETI OČE ODLIKOVAL GROFA ZALESKEGA.

»Poljska korespondenca« poroča: Papež Pij X. je poslal obojemu finančnemu ministru Zaleskemu svojo podobo z lastnoročnim podpisom z željo, da bi kmalu ozdravel. Podelil mu je tudi apostolski blagoslov. Odlikoval ga je nadalje z redom božjega groba, njegovi ženi je pa podelil križ istega reda.

KRUPPOV ŠKANDAL.

V Kruppovem procesu proti Brandtu in Ecciusu so včeraj dokazovanje zaključili. Višji državni pravnik je nato predlagal, da naj se Brandt oprosti obtožbe, da bi bil vojaške tajnosti izdajal, pač pa naj se Brandt in Eccius obsodita zaradi pod-

kupovanja vsak v petmesečni zapor. Razsodba se proglasi danes.

BOJI V MEHIKI.

Iz El Pasa poročajo, da trajajo neprestano boji za Chihuahua. Voditelju vstave se je posrečilo, da je prekinil mestu vodovod.

ŠPANSKI KRALJ IN KRALJICA ODPUTUJETA NA DUNAJ.

Španski kralj in kraljica odputujeta dne 10. t. m. iz Madrida. Dva dni ostaneta v Parizu, nato pa potujeta na Dunaj, kjer ostaneta osem dni. Z Dunaja odputujeta v London.

Slovensko gledališče.

Funtek imenuje svojo »Tekmo« drama, imenovati bi jo moral »konstrukcija v treh dejanjih«. Zakaj pesniške sile ni v Funtku in z absolutno umetnostjo nima opravka. Izborom prevajalec je, v prevodih v nemščino mu ni nihče kos, a samorasel umetnik, ki bi nas silil do sebe in nas skušal prepričati, ni. Papirnato je vse, kar je napisal od »Luči« do »Tekme«, vse brez krvi, vse brez osebne note, brez poleta. Lansko navdušenje je poleglo in samo to ne vem, ali je bila publika ali pa kritika neiskrena, ko se je lani ob premijeri cedila navdušenju, a bila že v Zagrebu docela desavuirana. Tekmo vleči na Parnas ni neenako razstavljanju dobrega rokodelskega elaborata na umetniški razstavi. Ker ne maram biti ne hinavec, ne nevednež, sem napisal svoje prepričanje. Pa tudi konstrukciji, ki je spisana s škarjami in lepom namišljenih marionetskih figur, se da oporekati to, da je izvemši res dobrega prvega dejanja, gradatio in minus, čim bolj se bližamo koncu. Drugo dejanje je dolgočasno, tretje neverjetno, razblinjeno, in dasi precej popravljenno, mučno. Prvo dejanje pa je živo, lepo, koncizno in učinkuje. Po dobri dispoziciji sledi psihološko nemogoč višek (Lesovin — Danev — Stana prizor), zakaj na celem svetu je tako dolga scena absolutno nemogoča, ker bi Lesovin ne trpel Daneva skoro četrt ure pri sebi. Katastrofa in fabula tretjega dejanja je pa neverjetno zgrajena in gorje, če bi ne bilo zlate vezalne nitke v figuri Gruča. Facit: »Tekma« je hvalevredna domača naloga slovenske dramatike z lepo uglajenim jezikom in brez slovničnih napak, a je odločno posestnica pomankanja umetniške sile in ognja. Za temo boja med mladostjo in starostjo je treba nekaj več kot dati Lesovinu Nietzschejskih manir in Danevu mladostnega idealizma in prekipevanja; kdor tega ne verjame, naj bere Ibsena, in verjel bo.

Borštnik—Lesovin je bil dogodek. S pridržanimi toni je varoval dostojanstvo salona in izražal zaljubljenost samega vase. Nikjer ni šel preko mej, do viharnega izbruha se ni dal zapeljati. Kako je igral konec drugega dejanja! Umerjen vseskozi, celo v nenaravni smrti realen. Gledal bi ga človek, kot gledamo po dolgem snegu pomladansko solnce, in verjel bi mu. četudi igra Lesovina. Umetnik je vseskozi, pa ne samo v kreaciji značaja, ampak tudi v mimiki, maski in gestah. Njegova osebnost ima v sebi moč in silo in je velika, da je ne doseže kmalu kdo. — Ibsenov

Falk in dr. Rank sta krasni šaržirani vlogi. Danilov Grušč ne zaostaja za njima. Od maske do zanemarjenega glasu en sam kos življenja, velik in lep, ne samo v igri Danilovi, ampak tudi v igri sami. Rad sem ga gledal, ker sem ga bil vesel prav iz srca. — Gost iz Zagreba gđ. Vilharjeva je igrala Stano. Brunhildina postava, elegantne toalete in simpatični glas so zunanji okvir lepega teatralnega talenta. Geste so še neokretne, mimika ni docela zaokrožena, in kreacija ni iz enega samega kosa. Vendar kažejo posamezni detajli in nuance, da tiči v Vilharjevi umetniška potencia, ki se sčasoma v primernih vlogah razvije lahko do nemalnih višin. Dobil je dva sopka in aplavz v dar. Vendar pa ima Zagreb Mihičičko, Dimitrijevičev, Borštnikovo in še druge, ki bi jih tudi radi videli pri nas. — Skrbinšek—Danev ni bil dober; krivde ni toliko v njem, kot v vlogi. Izrecno pa hvalem njegovo umetniško skromnost, ki ni silila v ospredje in se je premagala tudi ob koncu dejanja. — Bergantova vloga je epizoda, ki ni ničesar pokvarila, ne pridala. — Sluga je bil slab. — Obisk je bil mizeren. Lože so zevale, po parterju je pihal veter, na dijaškem stojišču ni bilo niti 50 oseb. Predstavo je posetil deželni glavar dr. Šusteršič. — Prosimo, da se v bodoče naznani konec predstave na lepokih točno, zakaj trčeturna diferenca ni malenkost. — Mar ni za opero preveč reklame, za drama premalo? Sicer pa osebno ne verjamem, da bi tudi bum-bum reklamski boben nabil dramo; a morda bi sto oseb več prišlo v gledališče, in to bi bilo tudi nekaj. A. R.

Razne stvari.

— **Katoličanj in delavstvo v Ameriki.** Ameriški list »Ave Maria« piše: Kaj so »klerikalci« storili za delavstvo? vprašujejo naprej in naprej socialistični listi. Kaj je storila katoliška cerkev za delavske sloje? Pokažite nam! Na to vprašanje je jako lahek odgovor. Samo v Združenih državah je nad tisoč bolnišnic, katere so sezidale katoliške redovnice, kjer najde reven delavec potrežbo v boleznih. Nihče ga ne vpraša, če moreš plačati ali ne. Ako plačaš dobro, ako ne, ubogo katoliško dekle, ki je v cvetju svoje mladosti zapustilo vse povetne dobrine, vse veselje mladih dni, vse zabave, se pokrilo s črno preprogo, ta gre kot zaničevana redovnica od hiše do hiše in prosjači zanj! Socialisti, ki toliko kričite o delavskem prijateljstvu, pokažite v dejanju, kar kričite na vsa usta! Pokažite nam samo eno bolnišnico, eno socialistinjo, ki bi kaj takega storila za delavstvo. V Združenih državah vzdržuje katoliška cerkev 288 sirotišnic. Kdo je postavil te sirotišnice? Socialisti? Uboge katoliške redovnice! 7000 sirot je po teh sirotišnicah, kjer so jim uboge redovnice dobre matere! Velik del teh sirot je sirot samo radi krutega nauka socializma. Toda katoliška cerkev skrbi za nje in se trudi, da jih vzgoji v dobre in zadovoljne ude človeške družbe. 108 domov za stare in onemogle ljudi vzdržuje katoliška cerkev po Združenih državah, kjer na tisoče in tisoče ubogih delavcev najde zavetja in ljubeznjive potrežbe. ko ga vse zapusti. 1.593.316 otrok dobiva po raznih katoliških zavodih samo po Združenih državah vzgojo, streho in pomoč! In ti slepi socialisti še upajo vpraševati, kaj je storila katoliška cerkev za delavca!

Za kake namene uporabljajo socialno-demokratske strokovne organizacije svoj denar, kaže jasno izkaz denarne zbirke za ožje volitve v Leopoldstadtu na Dunaju, ki je bil priobčen v št. 280 socialno-demokratskega lista »Arbeiter Zeitung« z dne 12. oktobra 1913. Za omenjeno ožjo volitev so darovali: dunajski kovinski delavci 1000 K, prosta organizacija sedlarjev in jermenarjev 100 K, organizirani lesni delavci 300 K, zveza pečarjev 100 K, zveza strojnikov in kurjačev 50 K, krajevna skupina 2/20 železoličarskih delavcev 50 K, zveza krovcev 50 K. Na ta način se torej žrtvujejo za socialno demokracijo denarji gospodarskih organizacij, za katere prispevajo tudi mnogi člani, ki po mišljenju ne pripadajo socialno-demokratski stranki. Kdaj bodo člani takih organizacij izvajali konsekvence in pristopali h krščanskim strokovnim organizacijam? Tudi pri nas na Slovenskem podpira s svojimi težko prisluženimi groši marsikak delavec, ki ni socialni demokrat, socialno-demokratske organizacije, ki pa potem s tem denarjem vzdržujejo politično organizacijo socialno-demokratske stranke, namesto, da bi ga porabile v strokovne namene in koristili svojim članov. Kdor se pusti odreti na meh in nima oči, naj nosi naprej v socialno-demokratske organizacije denar, kdor pa ima oči, bo pristopal na Slovenskem k »Jugoslovanski strokovni organizaciji« in enakim društvom.

»Prou nč jm nism naredu. Jest že ne.«

»Eh, bejš no, bejš! Neki s že mogu nardit, drgač b te gvišn vn na lífral. Ti maš učases kašne soje muhe, de iz nim čluveka razdražeš. Kulkat s že mene razdražu. No, pa jest t na zamern, ke te puznam, de maš dobr srce; sam jezek toj je tak, de ni za nekamer. Le tih bod; neki s že mogu spet našpilat.«

»No, če jm pa puvem, de prou nč. Tam na bangari sm slonu, kokr sm že reku in dremu sm. De b pa puslušauci na zamerkal prec, de hodm na leberal ne velike jaune shode dremat, sm pa ud časa du časa kej zamrmrou. »Žiuja« al pa »fej«, kar m je glih na jezek pršlu. No, in pr tem sm enkat fallu, kar se pa usakmo čluvek lohka prpeti.«

»Aha!«

»Kua aha; nč aha! Ke sa glih uni guvorl neki ud deželneh malnarju in zabaulal čez deželni udbor in tku naprej, sm pa naenkat začutu ena putreba, de morm kašna umes bleknt in zarrenču sm iz sojmo ta nar debelšmu basam: »Žiuja!« — Kumi m je pa za beseda čez jezek pršla, sm pa že začutu pud rebrem en tak žmahtn sunk, de m je kar sape zmankal in ke sm pugledu naukul sebe, kua tu prou za prou pumen, sa me usi naukul tku grdu gledal, kokr de b me tli kusmatga pužrt. Holt, Pepe, tlela s ga mogu pa neki pukidat, sm s prec mišlu sam pr seb. Ta nar bl gvišn se dons na sme »Žiuja« upit, ke je

tak velek praznk. In ke sm še šlišu ene parkat tam ukul sebe »fej« tult, sm pa prec vedu, kam pes taca muli in sm s naprej useu, de um ud zdej zanaprej tud jest sam »fej« upou, de se na um spet kermu zameru, čist pu naputrebem zameru. No, in iz tem trdnem sklepam sm se naslonu spet nazaj na bangar in uči sa m prec spet skp zlezle. Tku sm dremu, vem de še pet mentu ne, pa m je spet na misu pršlu, de b blu dobr, če b se spet uglasu. Med tem časam sa pa uni glih tku soj govor zasukal, de sa začel hvait in u nebasa pouzdígvat use soje dobra dela, ke sa jh puzabil nardit. Dubrote, ke jh mama ud leberalcu in tku naprej. Jest na bod faulast pa glih u tem trenutke zarjovem na use pretege: »Fej! fej! fej!« Trikat sm zarjovu tku, de sm zaslužu ta nar mn pet kronc za usak bart, če b blu pu pravíc in če b moje zasluqe, ke sm s jh iz tem steku za nhn shod, tku plačval kokr ta drugem, ke sa cvelil na shode »fej«, ket kašne hripuve pudgane. Al jest mam že ud nekdi ena smola; tu sm že večkat sprevidu, ta nar bl pa še na tem shode. Kumi ta trek bart zarjovem: »fej«, sem pa že trču iz dvurane, ket tržašk pilot Vidmar na iblanskem ekselcirplac lansk puletje.«

»Ja, viš, Pepe, tu s holt falen naredu, de s tekat zaupou »fej«, ke b mogu prou za prou »Žiuja« zaupit. Tu more pridet usak klic u primernem čas; zatu mama iz našem agitatorjem ud

časa du časa skušne, de se pučas navadja, kdaj je treba tku in kdaj drgač zaupit, kdaj se more bt ugorčen in kdaj se more smejat. Veš, Pepe, tu je ena kumplecirana reč, ke, pumisl, iz enmo sammu klicam nam lohka ceu zburljavne al shod pufriti. Sevede, ti s prekamot, de b hodu h tem skušnam. Še nekol te nism vidu. Ti kar prlumasteš na shod, pa se dereš tam, de čluveka ušesa buleja. Viš, pol se t pa tku zgudi, de dubiš ene par bunk ke na pukl, namest de b dubu ene par kronc na roka. Mi pušten del pušten plačama — če prou ne zmeri iz sojga varžeta, kar gespuda Štefeta ta nar bl jezi. De b pa toje prsmodarije, ke jh na shodeh špilaš, še plačval, tu pa še za misit ni. Veseu bod, de s še tku pocen skus pršou, de se t nč na puzna. Če b ti u ta prave ruke pršou, b te drgač zdelale zavle tojev neumestneh klicu; ti b jh še drgač skupu, zatu ke mama tud vnbacikne na našeh shodeh nastaulene. Zatu pušluší, Pepe, moj svet. Če čš kašn krajcer pusebi zaslužt, prid ene parkat k skušn, de te uma obrihtal. Ke us znou enkat na našeh shodeh nastopt kokr naš prstaš, pol se u pa že najdu tud zate kašn fond, iz kerga te uma pudperal, ni hudik.«

»Tist pa, tist. Kar naznanja nej m iz ena rešpicjenckarta, kedr u kašna taka skušna, pa u prou gvišn pršou

Boliatu Pepe iz Kudeluga.

Mala obrt ne nazaduje. Mnogi ljudje trdijo še dandanes, da je mala obrt zapisa propadu. Med te proroke spadajo seveda tudi socialni demokrati. Neresničnost te trditve pa se je že ponovno dokazala, zlasti potom statistike iz Nemčije, kjer se vendar skokoma razvija industrija. Pa tudi v Avstriji imamo mnogo dokazov za zdrav razvoj male obrti. Zanimiva so poročila različnih trgovskih in obrtnih zbornic o izpremembah v obrti v svojih okrožjih. Nedavno je izšlo poročilo trgovske in obrtne zbornice v Brnu, ki jasno dokazuje življensko sposobnost obrtne srednjega stanu. Iz tega poročila je razvidno, da se je pomnožilo prebivalstvo v okrožju te zbornice od 1902 do 1910 za 738 odstotkov in medtem, ko je znašalo l. 1902. razmerje obrtnikov do prebivalstva 4 odstotke, je prišlo l. 1910. na 100 prebivalcev 5 obrtnikov. Teža napredka pa ni deležna samo velika obrt, temveč tudi srednja in mala obrt. To dokazujejo nekateri podatki. Od l. 1902. do 1912. so se razvile navedene obrti v sledečem razmerju:

Vrsta obrti	Narastek v odstotkih
Kovači, izdelovanje orodja itd.	10
Ključavničarji	33'10
Kleparji	43'42
Mizarji	21'78
Sedlarji, jermenarji itd.	20'43
Izdelovanje moških in deških oblek	18'27
Čevljarji	17'11
Brivci in lasničarji	64'30
Mesarji	25'92
Krovci	30'67
Pleskarji	134'91
Soboslikarji	56'33
Trgovine z jedili	57'99
„ s pijačami, jesihom in ledom	178'77
Trgovine z materialnim blagom, drogami itd.	104'26

Iz navedenega je razvidno, kako se pomnožuje mala obrt. Spričo teh števil mora utihniti prerokovanje pesimistov in odklonljivo stališče socialnih demokratov napram upravičenim zahtevam malih obrtnikov, da se ne more opravičiti z izgovorom, češ, da mala obrt sploh nima bodočnosti. V našem obrtnem stanu je pa pravzaprav velika življenska moč, in ako sodelujeta državna in pa samopomoč skupno in smiselno, je nemogoče, da bi propadla mala obrt.

Oklopne srajce za pariško policijo. Pariška policija, ki se je n. pr. že posluževala pri obleganju hiše anarhistovske tolpe Bonnotove in Garnierove v Nogentu sur Marne in drugod za brambo policajev posebnih ščitev, preizkuša sedaj novo iznašle oklopne srajce. Kroglice iz browninga devetmilimeterskega kalibra, izstreljene na dva metra daljave, so odskočile od oklopne srajce, ne da bi količkaj poškodovale en milimeter debele ploščice iz neke nove kovine.

Bulgarski častnik poročil bolniško strežajko. Bulgarski poročnik Nikiforov, 26 let star, je poročil nedavno 45 letno bolniško strežajko, ki mu je rešila življenje, ko je bil v bulgarsko-turški vojni smrtno ranjen.

Natakar in častnik. — Vzrok burnih prizorov v justičnem odseku drž. zbora. Nedavno je neki sodnik na Dunaju imel priliko soditi o tožbi nekega častnika proti nekemu natakarku. Častnik je namreč tožil natakarkarja zaradi razžaljenja časti, ker je natakark trdil, da se je častnik v prepriju ž njim poslužil izraza »Schweinskopf«. Častnik je namreč videl v predbacivanju takih stvari razžaljenje časti. Omenjeni prepriju je namreč nastal zaradi tega, če je častnik pri plačevanju dal bankovec za 10 ali 20 kron. Pri tej priliki je tudi rekel natakark: »Ni res, vi niste ničesar videli.« To opazko, ki naj bi značila, da se je častnik nepošteno obnašal, je častnik istotako inkriminiral. Sodnik pa je prišel do prepričanja, da ni upravičena častnikova tožba. Sodnik je stal na stališču, da je častnik zares rabil izraz »Schweinskopf« in da opazka toženega natakarkarja: »To ni resnica, vi niste ničesar videli.« ni nikako predbacivanje nepoštenega dela, temveč gola konstatacija. V motivaciji razsodbe je izjavil sodnik, da je mogoče, da je padel izraz »Schweinskopf«, ki »nosi na sebi pečat vojaške provenijence« in ki se ga ne sme računati »med zlo mišljene kot izraz iz vojašnice.« Radj tega mesta v lja, da ta opazka za motiviranje razsodbe ni bila potrebna, da ni ničesar odločila, da nima potrebnega takta in naposled, da vsebuje razžaljenje vojske. Deželno nadsodišče, ki je sodniku izročilo ta ukor, pa ga je še na lastno roko ukorilo zaradi opazke, v kateri je sodnik izjavil, da je natakarkarja trdil »To ni resnica« samo konstatiranje dejstva, kar ne znači nobenega napada »pa naj bo potem ena stranka častnik, a druga natakark.« To mesto, pravi vrhovno sodišče, bi moglo izostati. — Iz

navedenega je razvidno, kako se spoštuje neodvisnost avstrijskih sodnikov. Radi te stvari je prišlo kot znano v justičnem odseku državnega zbora do burnih prizorov.

Slovanov nas je 159 milijonov. Slovani so največji narod v Evropi. Tvorijo dobro tretjino vsega prebivalstva in zavzemajo izmed vseh narodov največji prostor na vsem svetu. Ako bodo trajali pravilni odnosi, se število Slovanov podvoji v 40 letih. Germani se bodo podvojili v 100. Romani pa šele v 300 letih. Vse tako kaže, da pripada bodočnost Slovanom. Anglež dr. Wachsburn pravi: »Latinsko in nemško plemo je preživelo svoj vek, a ni umelo izvršiti prave krščanske civilizacije, povzdigovalo je gmotne koristi nad duševne, čestilo je boga mamona. Čakamo na prihod Slovanstva, da bi prerodilo Evropo, da bi utrdilo načelo pobratimstva vsega sveta in Kristusovega kraljestva na zemlji. Slovansko plemo živi šele svojo mladeniško dobo. Kaj bo, ko doraste, v kakšni meri bo uresničilo svoje ideale in dalo boljši in dragocenejši razvoj civilizaciji — to pokaže doba prihodnosti, doba slovanska.

Večerno gimnazijo za delavce otvorijo te dni v Požunu. Sprejeli bodo sto učence delavskega stanu. Pouk bo trajal vsak dan od 7. do 9. ure zvečer in se bo vršil v prostorih kralj. ogrske katoliške gimnazije. Učni red obsega: mažarski jezik, zgodovino, zemljepisje, prirodopisje, prvine pravnostanstva in ogrskega javnega prava, matematiko, algebro, risanje, poljudni nauk o gospodarstvu in knjigovodstvo. Pouk bo brezplačen.

Preganjanje židov na Ruskem. Z dežele prihajajo vesti o velikem preganjanju židov. V Jekaterinoslavu so bili hudi izgedi.

Kolera na Ogrskem. Za kolero je na Ogrskem zopet pet oseb zbolelo.

Zima prikljima. Iz St. Hipolita se poroča, da je nastopilo zimske vreme. Po gorah je do Lilienfelda zapadel sneg. Na Arlbergu je tudi močno snežilo do doline. Tudi v gorah okolu Inomosta je zapadel globok sneg. Tudi na Južnem Tirolskem je zapadel sneg gore okolu Tridenta in Rovereta.

Kakšne so glasovnice v Italiji. Pretekle državnozbornske volitve v Italiji so bile prve na podlagi splošne volilne pravice. V tem volilnem boju so imele zlasti mnogo dela tiskarne in fotografi. Gotovo se še pri nobeni volitvi ni tiskalo toliko lepakov, okrožnic in letakov, kot letos. Za vsako kandidaturu je bilo naročenih povprečno 40.000 glasovnic, in ker je bilo kandidatov 1259, so v preteklih dneh natisnili raznih glasovnic 50.360.000. Po novi volilni pravici more imeti glasovnica v svrhu boljšega varstva volilne svobode in tajnosti zaradi analfabetov mesto imena tudi sliko kandidata ali pa kako drugo lahko umljivo znamenje. Ako se pod sliko ali znamenje kandidata napiše ime koga drugega ali pa če pravemu imenu da po zakonu prepovedan naslov, je glasovnica neveljavna. Tako je moral marsikak kandidat tri do štirikrat spreminiti svoje listke, ker mu jih je ponaredila nasprotna stranka. Večina kandidatov je smatrala za potrebno, da je pustila natisniti na glasovnice svojo sliko, seveda s kolikor mogoče prijaznim obrazom, in pripoveduje se, da so fotografi v tem oziru pokazali mnogo spretnosti. Mnogi kandidati so smatrali za primereno, da so svojim volilcem dali natisniti svoje slike iz lepih preteklih časov, pač s skrito mislijo, da bi se veljali kot »nadedbudni« možje domovine. Gallo (slovenski Petelin) si je izbral za svoje znamenje podobo petelina, njegov kolega Gallino pa kokoš, kandidat Tamborino pa je pustil natisniti boben pod svoje ime. Najbolj rabljena znamenja so bile zastave vseh velikosti in barv. Odvetnik Tizzoni si je izbral zeleno zastavo, barvo upanja, drugi so se odločili z ozirrom na značaj stranke za rdeče, črne ali nacionalne barve. Za zastavami so prišle zvezde. Kandidat Valentino je pustil na svoje listke, enako kot na najboljše steklenice konjaka natisniti tri zvezde. Kandidatje prevratnih strank so si izvolili rdeče nageljne. Knez Potenzi, ki rad nastopa kot »ljudski kandidat«, pa je pustil na svoje listke natisniti svoj knežji grb: zvezdo vrh stolpa. Kandidat Tosi, ki spada k kmečki zvezi, si je izbral za svoje znamenje plug, nekdo drugi pa, ki menda še upa na kariero, divjajočega konja. Mnogi drugi pa so si izbrali za simbol grozdje, meče, suliče, lilije in razne druge cvetlice ter razne druge znake, po katerih naj bi jih spoznali analfabetični volilci.

Kralj tehnike — odločen katolik. Dne 1. aprila 1912 je priredil katoliški klub v New Yorku zborovanje, na katerem je imel govoriti jezuit Bernard Vaughan o Devici Orleanski. Predsednik zborovanja je bil kardinal Farley, podpredsedstvo pa je ob viharjem odobravanju prevzel svetovno-

znani iznajditelj Guglielmo Marconi, ki ga protestantje štejejo za svojega, a je ne samo krščen, temveč tudi globoko veren katolik. Za čast, ki so mu jo izkazali na zborovanju, se je zahvalil v lepem govoru, v katerem je pozdravljajl newyorške katoličane, zlasti njih kardinala Farleya in P. Vaughana. Poudarjal je velike zasluge jezujskega reda za kulturni napredek današnjega časa. Priznal je, da se mudi zato v Ameriki, ker hoče zvezati Japonsko z Ameriko po — brezčimnem brzojavu, ki je lep simbol katoliške Cerkve. Kajti tudi v katoliški Cerkvi je vedno sto in še več milijonov vernikov celega sveta brez vidnih vezi v najožjem duhovnem stiku.

Dnevne novice.

+ Seja izvršilnega odbora S. L. S. je prihodnji ponedeljek ob 4. uri popoldne v posvetovalnici K. T. D.

+ V kloster bi rada šla, pa že prepozno je. Slovenskim liberalcem je zopet sinil en žarek upanja, in sicer do li od laške dežele. Tam se gode naravnost čudne reči. Klerikalci sami volijo z navdušenjem laške liberalce. Oh, kdaj bo še pri nas tako! »Slovenski Narod« piše dne 5. novembra v številki 254. sledeče: »Laški klerikalci so bili nezmerno veseli, da so mogli glasovati za liberalce. Lepo vas prosimo, milostljivi gospodje liberalci, dovolite nam, da glasujemo za vas, tako so prosili klerikalci in sli z neprimernim navdušenjem glasovat za liberalce. Škofje, prelatje in drugi duhovniki so volili liberalce in so bili veseli, da so mogli zanje glasovati ker pač vedo, da so liberalci pošteni in pravična stranka, ki pusti tudi klerikalcem živeti.« To bi bilo mazilo za ranjeno liberalno srce, ko bi naenkrat stopili slovenski »klerikalci«, odedi v raševino in s pepelom na glavi in vsi v solzah pred tron dr. Tavčarjev in padli pred njim na kolena, kakor pred perzijskega satrapa: Lepo vas prosimo, visokočastiti gospodje liberalci, dovolite nam, da glasujemo za vas. In takrat bi dr. Tavčar dovolil »nečedni druhali, ki je prišla iz farovških hlevov in svinjakov, da bi poljubila njegovo palico in ga zahvalila za to neizmerno čast, da je bila od njega tepena. Res so laški katoličani glasovali za ustavno liberalno stranko na Laškem! Ampak ta stranka ni za razporoko, kakor so slovenski liberalci, in za svobodno šolo, kakor jo zahteva program slovenske napredne stranke. Laški liberalci ne primerjajo sv. Trojice s »klobaso, pivom in zeljem«, ne uče, da je »plezal človek kakor opica po drevju«, da so »verske resnice stare ceremonije in zmote.« Ne pravijo, da je ohranitev dečvišva »vnebovpijoča krivica«, ne zmerjajo duhovnikov »z blagoslovljenimi ščeneti in pujsi v kutah« in ne vpijejo »naprej proti dogmi in versstvu«, kakor delajo slovenski liberalci. (Glej »Slovenski liberalizem v pravi luči«!) Med liberalci in liberalci je velika razlika. Saj se tudi delajo iz nekaterih drevs svetniki, iz drugih pa oglje. Slovenska liberalna drevesa so komaj za oglje. Da, da, pošteni in pravična stranka! »V kloster bi rada šla, pa že prepozno je!«

+ Odmevi katoliškega shoda. Hrvat-sko-slovenski katoliški shod še vedno odmeva po časopisju. Dne 5. novembra je priobčil tirolski dnevnik »Neue Tiroler Stimmen« uvodni članek o Jugoslovanih, v katerem posebno laskavo omenja Slovence in katoliško gibanje na Slovenskem. Članek omenja veličastnosti katoliškega shoda v Ljubljani in pravi o posvetitvi slovenskega ljudstva Brezmadežni: »Ko je knez-skoški Jeglič govoril to molitev posvetitve, je bil enak zgodovinski trenutek kot takrat, ko se je dežela Tirolska posvetila prve-temu Srcu Jezusovemu. Zveza s Srcem Jezusovim je v naši deželi utrdila in vzdrževala moč vere in zvestobo do vladarja, in zveza z Brezmadežno bo brez dvoma ohranila katoliškim Jugoslovanom enaki tako dragoceni svetinji.«

+ Iz seje »Kranjske deželne gasilske zveze«. Na novo se sprejmejo v zvezo sledeča gasilna društva: Domžale, Godovič, Hruševje pri Razdrtem, Jurje-vica, Medvedje Brdo, Mlačevo, Prečna, Rateče, Sodražica, Stopiče pri Novem mestu, St. Jurij pri Grosupljem, Tomišelj, Vrhuvo pri Radečah, Voglje pri Kranju in Zužemberk. Tako je dosedaj včlanjenih pri »Kranjski deželni gasil-ski zvezi« 107 društev, ki štejejo skupno okoli 3500 gasilcev.

+ Liberalni in socialno-demokratski kandidat za Ljubljansko okolico. V Ljubljanski okolici bo kandidiral v splošni kuriji za liberalce pa Andrejka Knez. Knez bo nastopil seveda kot »neodvisen kmet«, in sicer v splošni in kmečki kuriji.

+ Kandidata iščejo. Iz Iga se nam poroča: Te dni je hodil po Igu nek mlad gospod baje doktor, katerega so pa li-

beralni veljaki skrbno prikrivali »klerikalnim« očem. Iskal je baje izgubljenih liberalcev in pa liberalnega kandidata. Ker pa dandanes tudi liberalci niso več tako neumni, da bi ne vedeli, da ni čast biti liberalni kandidat, so se vsi od kraja branili te časti. Dotični gospod doktor je želel, naj Minatti nastopi kot kandidat nesrečnih članov Glav. posojilnice. Minatti je pa gospoda doktorja zavrnil, češ, da ne mara biti izžanski Kunčič. Slednjič se je podal g. G e r b e c, ki je baje pripravljen ovekovečiti svoje ime z »propalim liberalnim kandidatom«. Točnejših poročil se ni.

+ Elektrarna na Završnici in elek-trarna v Ljubljani. Liberalci silno vpijejo, da bo elektrarna na Završnici stala poldrug milijon in da bo ta draga naprava deželo pognala na kant. Ze pripovedujejo z veseljem, da dežela ne bo dobila državne podpore iz malega finančnega načrta in da je polom neizogibljiv. Župan dr. Tavčar je ta polom na zadnjem shodu v Ljubljani živo naslikal z besedami: »Če imata dr. Šusteršič in dr. Lampe z deželnozbornsko večino korajžo in predrznost, skakati s Triglava navzdol čez severno steno, potem nas to dalje ne zanima, ker vemo, da nosita pri tem riziko sama. Pobrali bomo njihova razmesarjena trupla spodaj v prepadu, na grob pa jima bomo zapisali: Bila sta pogumna, predrzna moža, ker sta slepe miši lovila nizdol po triglavski severni steni!« Nato pa je dr. Tavčar na istem shodu povedal, da je v ljubljansko elektrarno zazidana glavnica 1 milijon 436.862 K 74 vin. in da je bilo pri elektrarni doslej čistega dobička 370.392 K 78 vin. Tukaj je pa dr. Tavčar s svojo logiko sam skočil čez severno triglavsko steno. Vsak razsoden človek si lahko misli: Poldrug milijon tu, poldrug milijon tam. Če pa prinaša čiste dobičke ljubljanska elektrarna, kjer se kuri drag premog, bo tem lažje dobičke prinašala elektrarna na Završnici, kjer se bo uporabljala vodna moč, ki je veliko bolj poceni. Čemu tedaj liberalci kričijo? Znabiti pa res deželi ne privoščijo ne dobička, ne napredka. Volilci, zapomnite si to in poberite razmesarjena trupla njihovih kandidatov po volitvah doji v prepadu!

— Iz področja c. kr. poštnege rav-nateljstva v Trstu. Pri c. kr. poštnem uradu v Marčani pri Vodnjanu je počeni s 1. novembrom t. l. uvedeno tudi brzojavno in telefonsko uradovanje. — Poštna nabiralnica v Spodnjih Palovcih se je z dnem 1. oktobra t. l. opustila. — Razpisani c. kr. poštni uradi. Mesto poštnege ekspedienta v Sv. Petru na Soči (III 5). Pavšal 140 K. Prošnje je vložiti v teku 4 tednov. Mesto poštnege ekspedienta v Tomaju (III 6). Pavšal 644 K. Prošnje je treba vložiti v 4 tednih. Mesto poštnege ekspedienta v Tinjanu (III 3). Pavšal 399 K. Prošnje se morajo vložiti v 4 tednih. Mesto poštnege ekspedienta na Ježici pri Ljubljani (III 2). Pavšal 931 K. Prošnje je vložiti v teku 3 tednov.

— Na Ježici se priredi jutri, dne 9. t. m., ob 3. uri popoldne v »Društvenem domu« efektna tombola. Govori g. dr. J. Adlešič. Pri prireditvi sodelujejo tudi dekleta v narodnih nošah. Člani in prijatelji podružnice »Slov. Straže« na Ježici dobrodošli!

— Blaž Potočnikova čitalnica v št. Vidu nad Ljubljano vabi k gledališki igri, katero priredi v nedeljo 9. novembra 1913 v svoji dvorani pri »Cebav«. »Stari in mladi ali četrti božja zapoved.« Narodna igra v štirih dejanjih. Spisal Anton Medved. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Konec po 6. uri. Vstopnina: I. vrsta 1 K 50 vin., II. vrsta 1 K, III. vrsta 60 vin. Stojšče 30 vin. Otrokom vstop prepovedan.

— Letečnja zima bo stroga? Izredno znamenje za prihodno dolgo in mrzlo zimo dajejo mravlje. Te modre živalice so izvršile v zadnjih tednih pravo Herkulovo delo s tem, da so svoja mravljišča še enkrat tako visoko in na debelo zgradile kot navadno ter so jim dale podolgasto koničasto obliko. Ta pojav se le malokdaj pokaže ter ga smatrajo gozdarji, poljedelci in naravoslovci kot karakteristično proroško znamenje za dolgo in hudo zimo.

Oderuhi v Bosni. »Hrv. Dnevnik« se poroča iz Dervente o nesramnem početju oderuhov v tamošnjem okraju z begovsko zemljo. Beg se kaj malega zadolži in oderuh ga začne terjati. Da se ogne sramoti, ponudi oderuhu svojega kmeta, to je del posesti, ki jo obdeluje po ena kmečka družina. Na to je oderuh komaj čakal; hitro gre v zemljejnizični urad, kjer poslovno prepise nase in navede kot kupno ceno dvakratno vsoto. Drugi teden dobi kmet obvestilo, da je prodan. Kaj storiti. Pač ima pravico prvokupa, toda plačati mora dvakrat več, nego bi bil, če bi bil kupil neposredno od bega. Tako delajo oderuhi kmetom silno škodo.

— **Pomladanski dnevi v Belkrajini.** Iz Adlešič, 6. novembra. Ker smo imeli zlasti v drugi polovici in posebno še koncem oktobra, kakor tudi prve dni novembra, izredno lepe solnčne in prav tople dni, začeli so pri nas odganjati in cveteti jagulci (jeglički, primula acaulis) in tratorice (marjetice, bellis perennis), kakor da se nam bliža spomlad.

— **Ljudski oder na Viču.** Jutri (nedeljo) ob 10. uri se bo vršil v Domu volilni shod, na katerem se bomo dogovorili o bližajočih se deželnozborskih volitvah in še o drugih pereh vprašanjih. Shod bo zelo važen. Zato somišljeniki, vsi jutri v Dom!

— **Drzen tat — morilec?** Te dni so pripeljali iz Zagreba Alojzija Struna roj. l. 1885. v Radovici. Tega je sodnija že dolgo časa zasledovala zaradi zelo drznih tatvin. Lansko leto prišel je v roke pravice, a je iz metliških zaporov ušel. Struna je nepoboljšljiv in zelo nevaren tat. Ljudje tudi ugibljejo, da bi morebiti bil on morilec Cile Ovečjak na Tolstem vrhu — ker je baje po tolstovrškem hribu se potepal.

— **Tatvina.** V noči od 4. do 5. t. m. je v kamnolomu tvrčke Samohrd vlomil neznan storilec v orodjarno in izmaknil veliko orodja.

— **Ij Sestanek organistov** bo v četrtek 20. novembra v Kamniku. Ob 9. uri sv. maša v nadžupni cerkvi. Po sv. maši sestanek v Kamniškem domu. Popoldne — če mogoče — skupno kosilo v eni tamošnjih restavracij. K sestanku so vabljeni v prvi vrsti člani podpornega društva organistov in pevovodij, potem pa vsi organisti in prijatelji cerkvene glasbe sploh. Kdor se namerava sestanka udeležiti, blagovoli se prijaviti g. Jos. Heybalu, organistu v Kamniku.

— **Znižanje mesnih cen na Dunaju.** Prva dunajska veleklavnica je vsled padanja cen pri živi živini že pred meseci znižala cene mesu na svojih stojnicah za pet vinarjev in 13. avgusta zopet. Nato so mesarji v svojem glasilu velepodjetju očitali »umazano konkurenco« in pisali, da cene prvovrstnemu mesu le ne more znižati. Veleklavnica je na to odgovorila s tem, da je s 14. oktobrom tudi po vseh svojih mesnicah, ki razpečavajo le prvovrstno meso, znižala cene za 10 vinarjev. Cene prešičevega mesa je znižala za 30 vinarjev, pri slanini in masti pa je popustila celo 40 vinarjev pri 1 kg. Ako se bodo razmere ugodno razvijale, namerava cene še bolj znižati. Vojaštvu je veleklavnica znižala cene za 16 vinarjev, mornarici pa za 14 vinarjev. Ali bomo ta dunajski blagoslov tudi v Ljubljani kaj čutili?

— **»Šišensko prosvetno društvo«** nannanja, da bo v nedeljo popoldne predaval č. g. župnik Valentin Zabret iz št. Vida nad Ljubljano. Želeti je obilne udeležbe.

RAZBURJENJE VISOKOŠOLCEV NA DUNAJU IN V PRAGI.

Včeraj so na vseh dunajskih visokih šolah delili med visokošolce letake, ki jih pozivajo, da naj prično v znak simpatije z akademiki stavkati. Danes v soboto, 8. t. m. so visokošolci povabljeni, da naj se zberó k protestnemu bumlu pred Göthejevim spomenikom na Ringu. Češki tehnik so pa 7. t. m. zborovali v Narodnem Domu radi slabih prostorov češke tehnike. Slušatelji so izjavljali, da je nadaljevanje študij smrtnonevarno. Izjavili so se za stavko. Dvorni svetnik, profesor Prochaska, je zborovalcem svetoval, da naj se počaka, kaj da opravi na Dunaj odposlana dijaška deputacija. Sklenili so počakati s stavko, dasi jih je bilo veliko za to, da se od 7. t. m. do srede stavka. Ministrsko predsedstvo in naučno ministrstvo so pozvali, da naj se pospeši pričetek zgradbe nove tehnike. Po shodu je več sto tehnikov korakalo pred tehniko, kjer so demonstrirali. Nenadoma prinese več dijakov strohnel hloed iz tehnike in z njim so korakali tehnik demonstrativno po Pragi. Nastopila je policija. Iz tehnike so pričeli metati na cesto žarnice, vrata in okna. Ena žarnica je zadela nekega policista na čelo in ga je ranila. Enega tehnika so s tako silo pritisnili ob steno, da je bil nevarno poškodovan. Končno je policija energično nastopila in napravila red. — V Krakovu so sklenili akademiki, da včeraj stavkajo.

Nove agrarske ceste na Notranjskem.

Ta teden se je vršila kolavdacija in slovesna otvoritev novih agrarskih cest na Notranjskem, ki vežejo loško dolino s cirkiško dolino in preko Javornika s St. Petrom. Obe novi cesti sta dolgi skupaj 36 km in sta velevažni za gospodarski razvoj te strani naše Notranjske. Otvoritev je bila jako slovesna in je dobila poseben pomen, ker se nista udeležila kolavdacije samo deželna vlada in deželni odbor, ampak sta tudi ministrstvi za poljedelstvo in za javna dela

poslali svoje zastopnike. Poleg županov in cestnih odbornikov se je udeležilo slovesnosti tudi mnogo ljudstva, več vasi je bilo slavnostno okrašenih z zastavami in slavoloki. Sestanek se je vršil v četrtek zjutraj v Cerknici. Od tod so šli udeleženci komisije preko Zerovnice in Gor. Jezera čez Vrh v Stari trg.

Popoldne ob pol 4. uri je bil skupen obed v Starem trgu. Pri obedu je c. kr. vladni svetnik pl. Detela podal zgodovino teh cestnih zgradb od prvega početka, ko se je mislilo le na gozdne poti, za agrarne upravičence, do izvršitve teh velikih cest, ki se je omogočila s sodelovanjem in skupnimi prispevki države, dežele, občin in interesentov. C. kr. dvorni svetnik vitez pl. Pantz je pozdravil navzoče po nalogu Njega ekselence gospoda poljedelskega ministra. Dvorni svetnik vitez pl. Pantz je slavil delavnost kranjskega deželne odbora. Kot podpredsednik ministerialne komisije za agrarne operacije pride po raznih kronovinah in lahko primerja, kaj se stori od raznih faktorjev. Priznati mora, da se je v zadnjih letih na Kranjskem silno veliko storilo v ljudsko korist, za kar gre zahvala deželni odboru. Deželni predsednik baron Schwarz izraža svoje veselje nad dovršenim delom in napije navzočim županom in občinskim zastopnikom. Deželni odbornik dr. Lampe zahvali dvornega svetnika viteza pl. Pantza za priznanje in izreka s stališča uprave toplo zahvalo državnim oblastem, zlasti deželni vladi in agrarni komisiji. Ceste, ki so se sedaj zgradile, postanejo v kratkem deželne ceste in jih sprejme v oskrbovanje deželna cestna uprava. Dr. Lampe zahvali deželnega predsednika, da se je osebno udeležil otvoritve. Kamor koli pride danes deželni predsednik v deželi, ga pozdravljajo nove cestne zgradbe, novi mostovi in lepe nove šole. Lahko mu je v zadoščenje, da se je ta napredek izvršil v dobi, v kateri zavzema on častno mesto namestnika Njegovoga Veličanstva v naši deželi.

Inženir Pavlin pozdravi v imenu c. kr. ministrstva za javna dela, katero z zanimanjem zasleduje veliko delavnost deželne uprave in je pripravljeno jo v tem delu krepko podpirati. Cerknjski župan Lavrič zahvali vsem faktorjem, ki so omogočili to prekoristno zgradbo, istotako načelnik okrajnocestnega odbora loškega Turka in načelnik okrajnega cestnega odbora cerknjskega Jakob Marolt, ki izraža željo, da bi cesta progla od Rakeka do deželne meje se podržavila, ker je to v resnici zvezna cesta obeh državnih polovic in brez dvoma najbolj prometna cesta v deželi. Govorili so še c. kr. lokalni komisar dr. Lukana, pl. Schollmayer-Lichtenberg, Peter Hauptmann, deželni stavbni svetnik Sbrizaj in slednjič podjetnik Ružič. Vsa slovesnost se je v kljub slabemu vremenu končala v splošno zadovoljnost, ki je jasno kazala veselje ljudstva nad toliko let zaželjeno cestno zvezo. Državni poslanec monsignor Zitnik je bil po državnem zboru zadržan udeležiti se slavnosti.

Drugi dan se je vršil ogled ceste od Starega trga čez Nadlesk in Javornik na Trnje pri št. Petru na Krasu. Poleg zastopnikov vlade in dežele so se udeležili ogleda zastopniki okrajnega cestnega odbora loškega, ki bo imel cesto prevzeti. Na vrhu Javornika je komisija zalotil sneg, vendar se je v kljub slabemu vremenu ogled izvršil. Na Javorniku je udeležencem priredil obed knez Windischgrätz.

Zadnje vesti.

PRED ABSOLUTIZMOM V AVSTRIJI? POLJSKO-RUSINSKA POGAJANJA.

Dunaj, 8. novembra. Poročila — o poljsko-rusinskih pogajanjih v Lvovu se glase silno pesimistično. Poljski centum in poljski avtonomaši izjavljajo, da ne morejo dati nobene koncesije. Bati se je najhujšega. V tem slučaju se bo položaj v državnem zboru znatno poslabšal. Po volitvi v delegacije bodo nato dnevi državnega zbora šteti. Da bi s silo zatrl rusinsko obstrukcijo, vlada in večinske stranke po slabih skušnjah, ki jih imajo s sličnimi stvarmi, skoro gotovo ne bodo poizkušale. Državni zbor bo ali zaključen ali odgođen, ali pa celo razpuščen, nakar bo nastopila daljša vlada paragrafa 14. z različnimi oktroa.

Lvov, 8. novembra. Poljsko-rusinska pogajanja so brezuspešna. Skoro gotovo bo še tekom današnjega dne naznanjen negativni rezultat.

KORUPCIJA NA PRAŠKEM MAGISTRATU.

Praga, 8. novembra. Odvetnik dr. Bouček je pozval župana dr. Groša, naj odloži županstvo, sicer vložil proti njemu

kazensko ovadbo radi korupcijskih afer na praškem magistratu.

DOGODKI NA DUNAJSKI UMETNIŠKI AKADEMIJI.

Dunaj, 8. novembra. Dijaki dunajske umetniške akademije so danes priredili demonstrativni bumel pri Goethejevem spomeniku. Neki umetniški akademik se je zahvalil drugim dijakom, ki so se udeležili obhoda, za simpatije.

NADPOROČNIK JANDRIČ RADI VOHUNSTVA OBSOJEN NA SMRT.

Dunaj, 8. novembra. Danes se je tu pred vojaškim sodiščem vršila obravnava proti nadporočniku bosensko-hercegovaškega pešpolka št. 1., Jandriču. Obsodba je bila danes izrečena, objavi se pa šele, ko bo potrjena. Čuje se, da je bil Jandrič obsojen na smrt. Obravnava proti njegovemu bratu se bo vršila pred deželnim sodiščem.

KOŠUTOVA BOLEZEN.

Budimpešta, 8. novembra. Bolezen Košuta je zilo kritična.

OBČINSKE VOLITVE V KOLONIJI (KÖLN).

Kolonija (Köln), 8. novembra. Tukajšnji centum je pri volitvi v tretjem razredu prodril z večino približno 8300 glasov z vsemi kandidati. Socialni demokrati so izgubili 1300 glasov.

PRINC WIED.

Dunaj, 8. novembra. »Neues Wiener Abendblatt« pravi, da princ Wied kandidature za albanski prestol sicer še ni sprejel, da pa ima največ upanja.

MIR MED SRBIJO IN TURČIJO.

Belgrad, 8. novembra. Oficijelno se danes ali jutri proglasi mir, sklepan med Turčijo in Srbijo.

RUSKO-TURŠKI DOGOVORI.

Carigrad, 8. novembra. Rusko-turški dogovor je perfekten.

ANGLEŠKI KRALJ IN KRALJICA V PARIZU.

London, 8. novembra. Angleški kralj in kraljica obiščeta Pariz v prvih dneh meseca aprila.

NAPAD NA MEHIKANSKEGA PREDSEDNIKA.

Mehiko, 8. novembra. Na predsednika Huerta je nekdo večkrat ustrelil, a ga ni zadel.

DIPLOMATSKO RAZMERJE MED SRBIJO IN BULGARSKO.

Belgrad, 8. novembra. Potrjuje se, da je vlada sklenila, da na bulgarski meji ne bo preje demobilizirala, dokler se ne vpostavijo diplomatske zveze med obema državama. Zahteva bulgarskega časnikarstva, da se naj srbski konzul odpokliče, je v srbski prestolnici napravila zelo neugoden vtis.

ZMEDE NA HAVANI.

London, 8. novembra. Iz Havane prihaja poročilo: Feliksa Diaza so aretirali, ker je streljal na Huerta. Tudi prijatelj Diaza Marda je aretiran.

ZNAMENIT NARAVOSLOVEC UMRL.

London, 8. novembra. Znameniti narvoslovec Alfred Russel Wallace je umrl, star 90 let.

VLOM NA OUNAJU.

Dunaj, 8. novembra. V prodajalno juvelirja Oskar Kammerschmid (Franzensbrückenstraße) se je izvršil vlom. Ukradenih je za več tisoč kron juvelov in drugih dragocenosti.

BOJ MED CIGANI.

Koper, 8. novembra. Tu so se včeraj sprli cigani. Eden je težko ranjen, deset oseb je orožništvo aretiralo ter jih izročil deželni sodišču v Trstu. Pri ciganski tolpi je našel sodnik v preiskavi nad 16.000 kron denarja.

Šlarske novice.

š Državni poslanec dr. Korošec ima v nedeljo 9. t. m. političen shod v št. Jurju ob Taboru po rani božji službi. Obenem zboruje politično društva za vranski okraj. — V nedeljo 16. t. m. pa ima dr. Korošec shod v Grižah pri Celju.

š Nove mladinske organizacije. Prihodnjo nedeljo, dne 9. t. m., se bo sta v Cirkoveh pri Pragerskem ustanovili Mladeniška in Dekliška Zveza. Na ustanovnem zborovanju bo govoril č. gospod profesor dr. Hohnjec iz Maribora. — V Ormožu se snuje Orel. Tudi v Slovenski Bistrici se mladeniči zelo zanimajo za orlovsko organizacijo.

š Politični otročaji. Parlamentarni dopisnik »Slov. Naroda«, ki je znan po svoji izredni neresnicoljubnosti, se jezi, da so poslanci Hrvatsko-slovenskega kluba zaradi narodnostnih vprašanj intervenirali pri železničnem ministru in da niso »skupno« nastopili. To se pravi, skupno z dr. Ravniharjem! Kako bi se z dr. Ravniharjem podčrtala intervencija, nam je popolnoma ne-

jasno. »Narodov« dopisnik vendar vé, da za eksitenco dr. Ravniharja v parlamentu razven njega ne vé mnogo ljudi. Ali ga naj morda naši poslanci potiskajo v ospredje javnosti v zahvalo, ker jih po liberalnih shodičih napada? Za tak posel mora biti človek ali politični otročaj ali pa liberalni značaj.

Primorske vesti.

p Zlato sveto mašo bo obhajal dne 16. t. m. preč. g. kanonik Sila Matija v Tomaju.

p Za Italijanko univerzo. Italijanski vseučilišni dijaki sklicujejo za nedeljo in razne dni prihodnjega tedna za večje kraje v italijanskem ozemlju velika zborovanja v korist univerzi, ki jo zahtevajo Italijani že od leta 1848. Listi objavljajo pompozna vabila na shode in tržaška »Tita« je posvetila tem vabilom celo posebno izdajo.

p Poizkušev samoumor. V Brjalu nad Rihembergom se je obstrlel 27-letni Janez Birsca. Zvečer je še večerjal v družbi očeta in matere. Po večerji se je vrgel v hiši na tla in se ustrelil v prsa s samokresom. K sreči pa je imel svoje morilno orodje slabo in kroglja ni bila smrtna. Ponesrečeni je že od mladosti nosil pri sebi samokres in večkrat grozil drugim. Čudno, kje so oblasti, da take reči ne preprečijo. Ponesrečeni se je imel zdaj poročiti. Oče pa mu ni hotel dati premoženja, češ, ker je bil nekoliko slaboumen. Ponesrečenca so ponoči odpeljali v bolnišnico v Gorico. — Kakor čujemo, ima ranjena pljuča in se počuti precej slabo. V četrtek zvečer so ga prevedeli.

Iz Trsta in okolice nam dohajajo pritožbe, da se Valjavčev Laško-slovenski slovar in tržaških knjigarnah ne dobi. Naznanjamo s tem, da je knjigarna »Gorenjec & Comp. Trst, Via Caserma 17« bogato preskrbljena z izvodi Valjavčevega slovarja in se dobi tam po isti ceni kakor pri nas 3 K 80 vin. Za vezan izvod, če se kupi isti vin. 1. decembrom t. l. Pozneje pa bo veljal ta slovar po vseh knjigarnah 4 K 50 vin. izvod. Katoliška Bukvarna.

Ljubljanske novice.

Ij Pisatelj Finžgar predava prihodnji torek dne 11. t. m. točno ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Ljudskega doma«. Vstop vsakemu prost.

Ij Na stošne volilcev je izpuščenih iz volilnega imenika za deželnozborske volitve v Ljubljani tako iz mestne skupine, kakor iz splošne skupine, v kateri ima vsak pravico voliti kdor je bil na dan razpisa volitev star 24 let in je eno leto v Ljubljani. Nihče naj se ne zanaša, da je v imeniku! Pojdite danes ali jutri v nedeljo ali vsaj v ponedeljek zase in za svoje prijatelje pogledat v na magistratu razpoloženi volilni imenik! Volilni imenik je na magistratu do včetršega ponedeljka razpoložen od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne. Tudi jutri v nedeljo! Kdor bi bil izpuščen, naj se danes v soboto zvečer od 6. do pol 8. ure potruji v »Rokodelski dom« ali pa naj pride jutri v nedeljo od 12. do 1. ure popoldne ali od 6. do pol 8. ure zvečer v »Rokodelski dom«. Volilci, ne pustite si od magistratovcev oropati volilne pravice!

Ij Oglasil se je nekdo, ki je na magistratu zato, da pomnožuje mestni deficit. Verčič in denar revežev. Na našem magistratu je polno ljudi, ki so bili nastavljeni tudi še za časa županovanja dr. Tavčarja, katerih bi pa ne bilo treba prav nič nastavljeti, ker je itak s poddržavljenjem policije ostalo magistratu mnogo ljudi na razpolago. Pri proračunski debati je občinski svetnik Štefe dokazal, da znašajo izdatki za razne Verčiče, Ljubiče itd., ki so bili sprejeti na magistrat, ko so se drugod ponesrečili toliko, da ti izdatki odgovarjajo obrestovanju nad 200.000 kron! Eden teh ljudi Jurij ali Oroslav Verčič se je sedaj oglasil in taji, da bi bil on kaj prejel iz ubožnega denarja. Verčič je iz ubožnega denarja, kakor se glase zapiski, sprejel denar dvakrat, in sicer leta 1912. enkrat kot Jurij Verčič, enkrat kot Oroslav Verčič. Tu ne bo pomagalo nobeno tajenje. Dokazano bo na podlagi zapiskov, da je liberalni agitator Verčič — z drugimi liberalnimi agitatorji in volilci — denar res prejel, ali pa ga je kdo na ta imena dvignil in ukradel. Tretje možnosti ni. Na sama zagotovila Verčičeva v glasilu takih ljudi »Dnevne«, pa nič ne damo, saj vemo, da je ta magistratni poštenjak ravnokar v jako kličljivi preiskavi radi goljufije.

Ij Že sedaj je najmanj 24.000 kron rešenih mesinemu ubožnemu zakladu, ki so bili rabljeni drugod, namestu da bi jih imeli na razpolago največji reveži v Ljubljani. Dalje sledi.

Ij Mestna avtonomija je v nevarnosti, tako so pogruntali pri »Dnevu«. Občinski svetnik Stefe je namreč šestokrat v javni seji prosil župana Tavčarja, naj mu da na razpolago zapisnik mestnih ubožcev. Župan Tavčar je ošabno in mogočno oviral občinskega svetnika Štefeta v kontroli, katero je hotel izvršiti. Naposled je tako moral priti do besede deželni odbor. In tako je dokazano, da je vse res, kar smo odkrili v »Slovenecu« preteklo soboto. Ali je po mnenju liberalcev mestna avtonomija to, da se denar, ki bi ga morali dobiti mestni reveži, porablja za druge stvari? **Liberalna korpucija je v nevarnosti, ne pa mestna avtonomija!**

Ij Kje bodo našli mestne reveže, ki niso zglašeni v zglasevalnih uradih? Med podpiranci iz mestnega ubožnega zaklada je cela vrsta imen, katerih v mestnem zglasevalnem in tudi v policijskem zglasevalnem ne poznajo. Ti reveži so dobili podpore po 50, 40 K itd. Razume se, da bo moral župan tudi te svoje reveže agnosirati. Ubožne podpore je dobilo mnogo žensk, ki bi teh podpor nikdar dobiti ne smele. Stvar postaja vedno bolj zanimiva in ob teh zapletkih se nam liberalno rjovenje zdaj razumljivo. Pa liberalcem vse psovke na naše občinske svetnike nič ne pomagajo. **Na magistratu bo končno drugače in naj se magistratovci na glavo postavljajo!**

Ij Dolžnost javne oblasti je, da posveti z bakljo v razmere mestnega gospodarstva v Ljubljani. Ven z računi iz temnih kotov na svitli dan — na dan z radiranimi knjigami, na dan z vsemi beležki, na dan z vsom, kar pokaže resnico, katero dognati je dolžnost v to poklicanih oblasti. **Javnost ima pravico, da zazna resnico!**

Ij Hribarjeva aroganca. Jako sumljivo pri razpravah o razmerah na mestnem magistratu je, da se je nakrat oglašil Hribar, ne da bi ga kdo omenjal in ga kaj vprašal. Kar s tožbami grozi. Ta arogantni gospod je torej mnenja, da bi občinski svetniki še vprašati ne smeli, zakaj so se porabila mestna posojila. Gospod Hribar naj blagovoli vzeti na znanje, da so sedaj v občinskem svetu tudi zastopniki S. L. S. in ne njegovi kimovci, ki so smeli samo kimati, vprašati pa nič. **Brez strahu gremo na delo, da odkrijemo Ljubljancanom vse manipulacije na mestnem magistratu!** Ali pa postaja Hribar aroganten iz strahu, da bo moral kaj doplačevati?

Ij Socialni liberalci. Leta 1910. so se bližale občinske volitve. Tedaj se je zopet zljubilo liberalcem v občinskem svetu, da potegnejo ubogo delavstvo za nos. 200.000 K so liberalci dovolili ob času vladarjevega jubileja za zgradbo delavskih hiš. Hribarjevo pašovanje se je bližalo svojemu koncu, ali preje ko zapusti visoki županski stolec, hotel je tudi v socialnem pogledu in to samo na papirju storiti nekaj za ubogega delavca. Določeni 200.000 kron in obresti so hoteli porabiti za zidanje delavskih hiš. Po dolgem sklepanju je modri občinski svet pod njegovim predsedanjem sklenil, da se imajo sezidati dve hiši po dve nadstropji. Vsaka hiša bo imela 18 stanovanj. Sedaj pa je že 1. 1913. Delavskih hiš še do danes ni, ne vemo kje je naloženih tistih 200.000 K in obresti od tega kapitala. Iz posojila 2.450.000 K iz leta 1909 je bilo določeno 280.000 K v proslavo 60letnega cesarjevega jubileja. Porabilo se je za to 63.102 K ostali znesek pa v vse druge namene. V proslavo tega jubileja bi se morale namreč zidati delavske hiše. Sedaj pa ni denarja, ni delavskih hiš. Tako skrbe liberalci za delavce, katerim se vedno laskajo. Kam so liberalci denar dali, zahteva S. L. S. s svojim rekurzom proti gospodarstvu magistratnih mogotcev!

Ij Hribarjeva zgradba »Jubilejni most« dela sedaj inženjerjem mnogo preglavice. Ko je Hribar gradil ta most, mislil je samo nato, da hitro dobi na mostu tablo, naprej pa mož ni mogel ali ni hotel misliti. Če bi mislil nekoliko naprej, bi vedel, da se približujejo dela za osuševanje barja in z njimi dela v strugi Ljubljanice. Sedaj je nakrat postal most vsega skupaj za sedem metrov predolg in bi bil prava spaka med regulirano strugo Ljubljanice. Sedaj se ubijajo inženjerji s tem, kako bi most spravili v sklad z obrežnimi zidovi. Res — o Hribarju ne govore samo kamni, ampak bodo pričeli o njem tudi zmaji. Mestna občina bo imela zopet nove stroške.

Ij Jutri zvečer v Ljudski Dom! Jutri zvečer priredi izobraževalno društvo iz Most v Ljudskem Domu petdejansko dramo »Rozo Jelodvorsko«. Začetek igre je ob 7. uri zvečer. Vabimo občinstvo, zlasti pa Moščane, da se v obilnem številu udeležijo prireditve, ki obeta biti jako lepa.

+ Osebnosti. Višji finančni nadsvetnik Anton Lenarčič je dobil naslov in značaj dvornega svetnika. — Provizorični finančni nadsvetnik Herman Nickerl pl. Ragenfeld je postal definitivni finančni nadsvetnik.

Ij Slovensko gledališče. Jutri, v nedeljo, dne 9. t. m., se uprizaro na novo naštudirana vlezabavna burka »Martin Smola ali kinematograf«. Spisala sta jo priznana veseloigerna tovarnarja Blumenthal in Kadelburg. Ta nad vse zabavna burka se je igrala na dunajskem »Volksteater« nad 50-krat z največjim uspehom. Kdor se želi od srca nasmejati, pride na svoj račun. V glavnih vlogah so zaposleni gg. Povh, Skrbinšek, Danilo, Grom in dame ga. Bukšekova, ga. Juvanova in gdč. Gorjupova. Burko je vestno na novo uprizoril in naštudiral režiser g. Povh. Začetek točno ob pol osmih.

Ij Ljubljanski občinski svet ima prihodnjo sejo 14. t. m.

Ij Gospa Irma Polakova nastopi na našem odru dne 18. t. m. v dveh ulogah, in sicer poje glavno žensko pevsko ulogo Jelene v Zajčevem »Zrinjskem« ter veliko koloraturno ulogo paža Oskarja v Verdijevi operi »Ples v maskah«. S tema ulogama se predstavi gospa Polakova v Ljubljani prvič kot odlična operna pevka. Ker je gospa Polakova ljubljanka ljubljanskih Slovencev, je za njena dva operna nastopa že danes največje zanimanje.

Ij Zima trka. Hladni dnevi, pomanjkanje dela in zela, posebno pa še dež, so elementi, kateri najbolj uženejo potujoče brezdelne delavce. So med njimi, ki bi radi delali, jih je pa tudi mnogo, ki potujejo in nadlegujejo ljudi leto za letom, dokler ne zapadejo smrti v kaki bolnišnici, na cesti ali celo v zaporu. Ko se pa začne bližati zima, krenejo proti domu, bodisi že peš ali pa s prisilnimi potnimi listi. Včeraj se je na tukajšnje odgonsko postajo teh siromakov zatekel kar 12. Teža števila pa že ni bilo lep čas ne. Zanimivo je posebno to, da so bili vsi doma iz severnih krajev in so se vračali z juga.

Ij Samoumor Ljubljancana v tujini. V sredo se je v Šebeniku v Dalmaciji ustrelil Ljubljancan torpedni mojster c. in kr. mornarice Franc Šinkovec. Nesrečnež je služil že šesto leto in je izvršil samoumor iz strahu pred neko kaznijo. Tudi njegov oče si je svoj čas sam vzel življenje.

Ij Nepreviden voznik. Včeraj dopoldne je neki hlapec po Kopitarjevi ulici tako neprevidno vozil, da je zadel v plinov kandelaber s tako močjo, da je zdrobila svetilka.

Ij Koncert v hotelu »Tivoli«. V nedeljo, dne 9. novembra koncertira »Ljubljanski društveni orkester«, preosnovan iz godbenikov bivše »Slov. Filharmonije«, od pol 4. do pol 7. ure v hotelu »Tivoli« pod vodstvom koncertnega mojstra g. Bogomila Černya. Vstopnina 40 vin., otroci v spremstvu staršev vstopnine prosti. Za mnogobrojno udeležbo se priporoča — odbor.

Ij Vojaška godba igra jutri od pol 12. do pol 1. ure popoldne v »Zvezdi«.

Z juga.

Rumunija priporoča Grkom in Turkom m. r. Trdi se, da je Take Jonescu Talat beju priporočal, da naj se kmalu z Grško mir sklene in je obljubil, da bo to tudi v Atenah svetoval. Take Jonescu, rumunski notranji minister, je 7. t. m. došel v Atene. Sprejel ga je Venizelos. Atenci so rumunskemu ministru na čast zastave razobesili in ga navdušeno sprejeli.

Grško-srbska zveza. »Neue Fr. Pr.« poroča iz Peterburga: Grški poslanik Dragumis je izjavil, da je Grška s Srbijo zvezo sklenila, in sicer v obrambo miru, ki se je sklenil v Bukarešti. Zveza ne obsega ničesar, kar bi Grško sililo, da v slučaju vojske med Srbijo in Avstro-Ogrsko pomaga Srbiji. Srbi pa tudi niso dolžni, da se udeležijo eventualne vojske med Grško in Turško in da bi Grški v slučaju kakega spora z Italijo pomagali. Slična pogodba med Grško in Rumunijo ali pa med Srbijo in Rumunijo ne obstoja.

V Berlinu presojo grško-albansko vprašanje mirno. Berlinški politični krogi pričenjajo mirno presojo gr-

ško-albanski položaj. Sodijo, da se Grška načelno strinja z izpraznitvijo albanskega ozemlja.

Francozi pričenjajo postajati nasproti Balkancem hladni. »Gaulois« izvaja: Francija in Rusija ne stremita, da postaneta viteza kake balkanske države. Izkušnja uči, da čustvena politika več škoduje kakor koristi. Rusija in Francija morata zavzemati bolj juridično stališče. Potrebno je zato, da trojni sporazum poizkusi preprečiti turško-grški spor.

Genadijev upa, da pri volitvah v Bulgariji sedanja vlada zmaga. Bulgarski zunanji minister se je iz Pariza pripeljal na Dunaj, kjer pa ne ostane več časa, ker govori v nedeljo že na volilnem shodu v Tirnovu. Izjavil je, da upa, da dobi vlada pri volitvah večino. Rekel je tudi, da so Daneve politiki Bulgariji siti. Kar tiče razmer Bulgarov do Grkov in Srbov, je Genadijev izjavil: To je odvisno od postopanja nasproti Bulgarom v Makedoniji. Če Srbi res za deset let uvedejo v Makedoniji vojaško upravo, bi to ne bilo politično pametno.

Srbi grade nove železnice. V Beograd je došel ravnatelj Splošne montanske družbe Rothballer in ravnatelj Rima - Muranyev družbe. Gre za dobavo tračnic, ker namerava Srbija v osvojenem ozemlju graditi nove železnice in je že določeno trasiranje nove proge Skoplje-Bitollj.

Spori med Bulgari in Turki. Bulgarske oblasti so poizkušale razorožiti v Xantju turške orožnike, ki pa niso hoteli orožja izročiti. Razmere so nevzdržljive. V okolici Xantja se klatijo bulgarske čete in turški vojaki, ki zatirajo prebivalce. V Gumuldžini se boje krvavih sporov med Turki in Bulgari.

Srbija in Bulgarija vabita Srbe in Hrvate. Z Reke se poroča, da sta bulgarska in srbska vlada sklenili pospeševati naveljevanje Srbov in Hrvatov v Bulgarijo in v Srbijo, da tako izpolne število prebivalstva, ki je padlo radi vojske na kmetih. Večsto mlajših Srbov in Hrvatov z južnega Ogrskega s Hrvatskega in iz Dalmacije se je že izselilo v Srbijo in v Bulgarijo, med njimi tudi več učiteljev.

Idrijske novice.

i Umrli je 5. t. m. posestnik in vinski trgovec Andrej Vončina.

i Nesreče. V zadnjih 14 dneh se je pripetilo v Idriji nenavadno veliko nesreč. 29. oktobra je realčni sluga Mihael Kos imel opraviti v fizikalnem laboratoriju; bil ni dovolj previden in zgrabila ga je cirkularna žaga ter ga težko poškodovala na roki. Le srečnemu slučaju je pripisati, da poškodba ni bila smrtna. — 30. oktobra je padajoče kamenje v rudniku več ali manj poškodovalo rudarja Ignacija Vončina in Matevža Kokalja. — 31. oktobra je stavbni delavec Franc Erjavec popravljaj streho na župnišču; med delom je zdrknil nizdol, a k sreči obvisel na strešnem žlebu, od koder so ga rešili. Zvinil si je roko. — 2. novembra se je posestnik in usnar Jožef Rupnik spodtaknil na tračnicah električne železnice in tako nesrečno padel, da si je zlomil roko.

i Vlom v cerkvene puščice. V noči od 29. na 30. oktobra so neznan storilci vlomili v puščico pred cerkvijo sv. Antona in pred pokopališko cerkvijo. Enako delo sta nameravala opraviti dva potujoča tepuha v župni cerkvi sv. Barbare, a sta bila pravočasno prepešana.

Ribič z veliko trsko na hrbtu je znak prave Scottove emulzije, ribjega olja

n samo ta je prirejena po izvrstnem se otovem načinu. Ker je pa mnogo več ali manj vrednih ponaredb, katerih zavrtki so pravi Scottovi emulziji podobno ponarejeni, pazite pri nakupovanju na našo varstveno znamko z ribičem in odklonite vse druge ponaredbe.

Cena originalni steklenici K 250. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 vin. v znamkah na Scott & Bowne, G. m. b. H., Dunaj VII. in se sklicuje na ta časopis, dostavi se mu ena pošiljatev potom lekarne za poskušnjo. 2777

Kdor zavrne pomoč, stori veliko krivico samemu sebi. Dr. Granichsteden, slavni dunajski mestni fizik se je

izrazil tako: »Pri osehah, pri katerih je potrebno telesno delovanje odreklo se pokaže prej ali slej slab apetit, neprijetnosti po vsaki jedi, težavne bolečine v želodcu, trdovratno zaprtje, jetrno zaprtje in zlata žila. Za odstranitev teh bofečin ne pomagajo trajno niti rastlinska odvajalna sredstva, niti kake druge rudnice, temveč večtedensko zdravljenje z naravno Franc Jožefovo grenčico. V nobeni družini, v nobenem gospodinjstvu naj ne pogrešajo te izvrstne Franc Jožefove vode.« Kupi se v lekarnah, drogerijah in prodajalnicah rudninskih voda.

Ovratnike za prečastito duhovščino

priporoča Josipina Podkrajšek Ljubljana, Čevljarska ulica šte. 2

— Naročila po pošti se izvrše točno. —

MATTONIJEV GIESSHÜBLER naravna alkalična kislina

najboljša dijetilna in osvežujoča pijača

preizkušena pri želodčnih in črevesnih kahtarjih, obistnih in mehurnih boleznih, katero priporočajo največjavnejši zdravniki kot bistveno

podpiralno sredstvo

pri karlovovarijskem in drugih kopeliških zdravljnih in kot poznejše zdravilo po kopeljih 24 38 in trajno porabo. I (VI.)

Izvirke: **Giesshübl Sauerbrunn,**

železniška postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih

Prospekti zastoj in frančo.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih špicerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zalogo pri Mihael Kastner-u, Peter Lassniku in Andrej Šarabonu, Ljubljana. 11

Zobna krema KALODONT Ustna voda

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani,

n. a. dec. življ. in rentne, neop. in jamstv. zavarovalnica

sprojema zavarovanja na doživlje in smrt, otroških det. zemlja in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja. Zavod temelji na varstvenosti. Absolutna varnost. Gene premije. Sposobni ZASTOPNIKI naj javijo svoj paslov. Prospekti zastoj in polnina prosto. 1789

Mladenič

več francoščine v besedi in pisavi (je že instruiral) tudi nemško, vojaščinu prost, želi službe pri kakem zdravniku ali pisarni, gre tudi za vratarja. Naslov pod »Intelligent« št. 3438 v upravnistvu »Slovenec«. 3438

„NUISOL“ je in ostane slejkoprej nedosežen v presencnem naravnem barvanju las in brade. Dobi se v svetli, rujavi in črni barvi, steklenica po K 250 v lekarnah, drogerijah in pariumerijah.

Čajno maslo

prve vrste po najnižji ceni priporoča »Mlekarska zadruga na Vrhniki, Kranjsko, 3436

Zobni atelie 3439

Herman Peters

se ni premestil,

ampak se nahaja še vedno v

Prešernov. ulici šte. 5, II. nad.

Hiša »Petes«.

Danes in vsak dan do četrta:

In hoc signo + vinces!

Solski mladini priporočljivo!

(V tem znamenju bodeš zmagal)

Šlika ima tudi slovenske napise.

Zgodovinska zgodba:

Boj krščanstva proti pogans. v. u.

Kinematograf »Ideal« v Ljubljani

Prdelava traja 2 uri. Vsak dan od 1-3, 3-5, 5-7, 7-9, 9-11. V nedeljo tudi ob 10:30 zjutraj.

Cene: K 130, 150, 180, 1-1, — 60.

IZSELJENIŠKI ŠKANDAL.

V Moravskih Orlicah so zaprli nekega Jožefa Pawlowskega, ki je ljudi nagovarjal, da naj se preko Bremena izselijo. Veliko ljudi, med njimi tudi vojaščini podvrženih, je spravil čez lužo. Bremenske tvrdke so mu plačale za vsakega izseljenca po 10, oziroma po 5 mark. Na Dunaju so zaprli dva gališka izseljenca, ki sta bila še novačenju podvržena. Ravnateljstvo avstrijskega Lloydja izjavlja z ozirom na aretacijo nekega zastopnika Lloydja v Galiciji, da so Lloydovim agentom v Galiciji poverjene le redne proge in se zastopniki pečajo le s potniki, ne pa z izseljeniško kupčijo, s katero se Lloyd sploh ne peča. Zastopnik dunajske pisarne Austro-Americane Onken ni prišel 7. t. m. k preiskovalnemu sodniku, ki ga je povabil. Sodj se, da je Onken pobegnil. Austro-Americana izjavlja, da se bo vse storilo, da Onkena dobe in ga pregovore, da se predstavi preiskovalnemu sodniku.

ZENSKA VOLILNA PRAVICA NA FRANCOSKEM.

Volilni odsek francoske zbornice je sklenil priporočati zakonski načrt, ki odpravlja spolni razloček ob volitvah in podeljuje volilno pravico tudi Francozinjam, ki dopolnijo 21. leto, a z omejitvijo, da smejo ženske voliti le pri volitvah v občinske, okrožne in v generalne svete, ne pa tudi za državni zbor. Upajo pa, da bodo galantni Francozi Francozinjam kmalu tudi podelili volitev v državni zbor.

Mohorjani! Ob sprejemu družbenih knjig darujte po desetinki »Slovenski Straži«!

2 ali 3 elegantne, velike sobe

brez kuhinje, sredi mesta, primerne tudi za pisarno, se takoj oddajo. Naslov pove uprava Slovence pod št. 3369'.

Redka prilika!!

Proda se ceno jako dobro ohranjeni črevljarski šivalni stroj.

Celovška cesta 30, pritličje, Sp. Šiška. 3377

Dobro ohranjeni, rabljeni

pisalni stroji

kakor: Remington, Smith & Bros, Smith Premier, Empire, Adler, Urania itd. so po nizki ceni na prodaj. Oliver Trading Office, Ljubljana. 3437

HIŠNIK

dobi trajno službo na posestvu v bližini Ljubljane. Prednost ima oženjen, vrtnarsko izobražen vpokojenec. Vpraša se pri upravništvu »Slovenca«. 3440

Parna žaga

popolnoma novo nastavljena, v lepi poziciji, se proda ali da v najem. Cena ugodna in bodočnost jamčena; les se dobi v bližini. Cena ugodne. Blizu postaje Trnovo (Notranjsko). Naslov pove uprava lista pod št. 3305. (Znamka!)

Kurzne cene

dne 7. novembra 1913.

	K	h
Državne rente.		
4% konv. dav. pr. kron. renta (maj—nov.)	80	95
4% konv. dav. pr. kron. renta (jan.—jul.)	80	85
4-2% avstr. velj. papir. renta (febr.—avg.)	83	95
4-2% avstr. velj. srebr. renta (april—okt.)	84	05
4% avstr. zlata renta, davk. prosta . . .	104	35
4% avstr. kron. renta (marec—sept.)	81	45
4% av. kron. renta iz l. 1912 (junij—dec.)	80	95
4% ogr. renta v zlatu	98	55
4% ogr. renta v kronah iz l. 1910. . . .	80	20
4 1/2% ogr. renta v kronah iz l. 1913. . .	88	40
Druge javne zadolžnice.		
4% kranjsko deželno posojilo iz l. 1888. .	—	—
4 1/2% kranjsko dežel. melior. pos. iz l. 1911.	92	50
4 1/2% kranjske deželne banke	93	—
4% bosansko deželno posojilo	81	—
4% obveznice Rudolfa, železnice	80	65
4% obveznice železn. Ljubljana-Kamnik .	92	75
4% obveznice dolenj. železnice	91	—
Srečke.		
4% drž. srečke iz l. 1860. po 500 gld. a. v.	1610	—
4% drž. srečke iz l. 1860. po 100 gld. a. v.	440	—
Državne srečke iz l. 1864. po 100 gld. a. v.	694	—
Državne srečke iz l. 1864. po 50 gld. a. v.	352	—
5% don. uravn. pos. iz l. 1870. po 100 gld.	267	50
3% avstr. zemlj. kredit. srečke I. izd. . .	279	50
3% avstr. zemlj. kredit. srečke II. izd. . .	246	—
Bazilika budimp. iz l. 1886. po 5 gld. . .	25	75
Ljubljanske srečke po 20 gld.	63	50
Rudeči križ avstr. iz l. 1882. po 10 gld. .	51	—
Rudeči križ ogr. iz l. 1882. po 5 gld. . .	30	50
Rudeči križ ital. iz l. 1885. po 25 lir. . .	—	—
Josziv-srečke iz l. 1888.	—	—
Turške srečke	224	50
Srbske drž. tob. srečke iz l. 1888.	—	—
Akcije.		
Avstr. kreditni zavod	619	—
Avstro-ogrška banka	2045	—
Ang-o-avstrijska banka	334	40
Dunajsko bančno društvo	510	50
Jadranska banka	410	—
Ljubljanska kreditna banka	400	—
Union banka	583	—
Živnostenska banka	264	—
Avstrijski Lloyd	602	—
Državna železnica	686	—
Južna železnica	106	65
Alpine	775	50
Skoda	770	50
Valute.		
20 frankov	19	09
20 mark	23	58
Sterling	24	10
Rubelj	253	87

Vsa tozadevna pojasnila se dobe tudi v podružnici c. kr. priv. avstr. kredit. zavoda v Ljubljani.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 8. novembra 1913.

Pšenica za oktober 1914	11-19
Rž za oktober 1914	8-79
Oves za oktober 1914	7-19
Koruzza za maj 1914	6-27

40 do 50 kron na teden

more zaslužiti vsak brez kapitala, brez motenja v svojem poklicu in brez truda. Pojasnila daje zastoj Ignacij Althammer, Kraljičin dvor ob Labi 629. 3353 2

SPREJME SE TAKOJ

MIZARSKI VAJENEC

pri IV. NOVAKU, miz. mojstru v Vižmarjih 65 p. št. Vid nad Ljubljano. 3290

500 K

Vam plačam, ako Vaših kurjih oči, bradavic in trde kože tekem 3 dni brez bolečin ne odpravi moj uničevalec korenin Riaz-zilo. — Cena lončuku z jamstvenim pismom 1 krono. 336

Kemény, Kaschau (Kassa) I. Poštni predal 12/160 Ogrsko

Dr. Josip Valjavec:
Laško-slovenski slovar
je izšel.

Do 30. novembra t. l. velja subskripcijska cena, ki znaša samo K 380 za izvod, to pa le pod pogojem, ako se slovar pred koncem novembra naroči in tudi plača. S 1. decembrom se nepreklicno uveljavi navadna prodajna cena K 450 za vezan izvod.

Ta dovršeni slovar obsega nad 40.000 besedi, bogato frazeologijo ter tudi kratek imenik krstnih in zemljepisnih imen. Slovar je sad dolgoletnega truda in bogatih izkušenj; obdelan je tudi v podrobnostih tako skrbno, da bo vsestransko ustrežal in zadostoval ne samo za praktično porabo v zasebnem in javnem življenju, temveč tudi šolam in ljubiteljem slovstva. Slovar ima izredno bogat besedni zaklad in prekaša po svojem obsegu, pa tudi po zunanji in notranji opremi ter nizki ceni vse druge podobne izdaje.

Kmalu po novem letu (meseca februarja ali marca) izide zelo praktična

Laška slovnica za Slovence.

V Trstu se dobiva slovar v knjigarnah: Gorenjec & Ko, Via Caserma 17 in F. H. Schimpf.

Druge novosti:

Moč priprošnje sv. Antona. Zgledi. Cena 50 vinar., vez. 80 vinar.

V lepih zgledih popisuje ta knjižica življenje in moč priprošnje velikega čudodelnika sv. Antona. Po tej knjižici bodo gotovo posegli vsi častilci sv. Antona.

Grafenauer, Zbirka slovenskih povesti. I. zvezek: „Ogrinec, Vojni mir ali poganstvo in krst.“ Cena vsakemu zvezku 60 vin.

Ta zbirka ima namen priobčevati dela naših najboljših pripovednikov in gojiti v našem ljudstvu veselje do dobrega čtiva. Priporočamo, da se naroči na to zbirko, ki izhaja v četrtletnih presledkih, vsaka slovenska hiša.

Starogorski, Junaki svobode. Povesti in črtice iz balkanske vojne. — 2 K, vez. 2 K 50 vin.

Deželič, V burii in viharju. Ilustrovan zgodovinski roman iz jugoslovanske preteklosti. 3 K 30 vin., vez. 4 K 80 vin.

Deželič, V službi kalifa. Zgodovinski roman. — 2 K 60 vin., vez. 3 K 20 vin.

Šenoa, Kletva. Zgodovinski roman. 1 K 40 vin., vez. 1 K 90 vin.

Sedaj, ko so oči celega sveta obrnjene na Balkan in njegova krvava bojišča, se gotovo v vsakem vzbujajo zanimanje za balkanske dežele in njihovo zgodovino. V navedenih povestih, katerih dejanje se vrši izvečine na Balkanu in med jugoslovanskimi narodi, je podan v lepi pripovedni obliki kos slovanske zgodovine, ki bo posebno za Slovence zelo privlačna. Navedene povesti naj si torej omisli, kdor hoče natančneje spoznati Balkan in njegove prebivalce.

Za cerkvene zборе:

Grum Ant., Deset adventnih pesmi za mešani zbor. Part. 1 K 40 vin., gl. à 20 vin.

Grum Ant., Asperges me & vidi aquam za mešani zbor. Part. 60 vin.

Skladbe so v poljudno-melodioznem slogu zložene in primerne našim zborom; pevcem in pevovodjem ne bodo nudile težkoč, dosegle bodo pa vendar popoln uspeh.

Faist, dr. Anton, Dvanajst pesmi za razne praznike za mešani zbor. Op. 20. Part. 2 K, gl. à 25 vin.

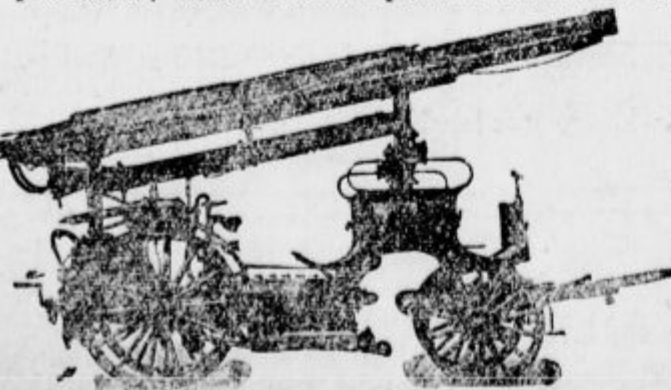
Ratoliška Bukvarna v Ljubljani.

Bencinmotorne turbinske brizgalnice, Marka Linc'

na kontingentu od nas prvi izumljeni izdelek. — Patent v vseh državah. — Moderni izdelek. — Lahka tešina. — V treh velikostih. Pet različnih izdelnih načinov za vse krajevne razmere.

Konrad Rosenbauer & Kneitschel, Linc ob Donavi.

Dalje tvrdka Konrad ROSENBAUER priporoča svoje najboljše izdelke dvo- in štirikolesnih voznih brizgalnic. Patentirano „Koebe“-brizgalnico - snemalko, katero eden gasilec naloži in razloži (izključljivi patent tvrdke). Dalje vse ostale gasilske predmete, opreme in rekvizite. Lestve, vozičke za cevi in moštvo, izvrstne nepremočljive cevi. Vse vrste znamenj, čepice, čelade, krasne sekirice in elegantne pasove najnovejših izdelkov. Priporočilne liste posredujemo od vseh strani. Do sedaj nad 45 bencinmotornih brizgalnic v delu in prometu. Sigurno delovanje brez vsake posebne izkušnje. Vozne brizgalnice najboljše vrste, lahke za vožnjo in delo. Pohvalna in zahvalna pisma na razpolago. — Plačilni pogoji po dogovoru na odprte račune; menic in dolžnih pisem ne zahtevamo. Obračajte se za nasvete in naročila samo na Vašega rojaka in domačina, kateri zastopa vrlo solidno, reelno, kulantno in v vsakem oziru postrežljivo tvrdko. - Priporočila se vsem znancem in prijateljem večletni strokovnjak in zastopnik

Fran Samsa

Zagreb

Gunduličeva ulica št. 21.

Pismo iz turškega Odrina.

Odrin, 27. oktobra.

Kdor se prvič po vojni iz Bulgarije pripelje v Odrin, ne more verjeti, da je bil že kdaj preje tu. Prejšnji tako živahni promet je popolnoma prenehal in na postaji vlada taka praznoba in tihota, da človek misli, da vlak še ni došel na svoje mesto. Kolodvorska poslopja so Bolgari pri svojem odhodu zažgali; za postajo služi sedaj lesena lopa. Tudi življenje v mestu se je presenetljivo umirilo. Veliko število uradnikov in trgovcev bulgarske narodnosti je mesto zapustilo. Tudi sedaj so še izgoni na dnevnem redu; zdi se, da hočejo Turki polagoma vse krščanske življe izrinuti iz mesta. Mnogo trgovin je praznih.

Čudno nasprotje k vrvenju in hrumu začasa bulgarskega zasedanja! Takrat se je človek komaj preril skozi množice na cestah. Razen tisočev vojakov, ki so hodili po cestah, je prišlo v mesto veliko število bulgarskih trgovcev, nešteto žganjaren se je odprlo in po mestu je mrgolelo dvomljivih ljudi. Toda končno se je to življenje in početje vsakemu pristudilo, zlasti ker so se neoprestano dogajala najrazličnejša nasilja in zločini; zato je sedanja tihota vsem neprimerno ljubša nego tedanji hrup. Ker je osební in blagovni promet še vedno jako omejen, so cene za živila in druge potrebščine, zlasti za premog, skoroda nezmagljivo visoke; morda je dosedanje ceno življenja v Turčiji sploh za vedno minilo. Se zmerom se pomikajo skozi mesto dolge vrste turškega kmečkega prebivalstva s konji in vozovi, ki so bili svoj čas pred Bulgari pobegnili noter do Brus in Niceje. Kakor se zdi, nameravajo Turki v odrinski okolici izvesti prisilno raslastitev prejšnjih bulgarskih naselniških posestev. Cele bulgarske vasi so izginito z obličja zemlje. Posamezne dele hiš so zveklji v mesto, da jih porabijo za zgradbo turških vasi. Prebivalstvo je večinoma pobegnilo v Bulgarijo. Obmejnega mesta Mustafa paše ni več. Razen postajnega poslopja — revne lesene lope — ni ostala ondi nobena hiša več; Turki so vse podrlí in posekali celo drevje ter spravili v Odrin.

Pri tem uničenju krščanskih vasi je trpela tudi katoliška cerkev. V okolici Odrina so bile tudi katoliške vasi. Čisto v bližini je bila bogata vas Akbunar. Ob nedeljah so prebivalci po opravkih prihajali v mesto in obenem obiskali katoliško cerkev pri resurekcionistih; sedaj ni za njimi nobene sledi več. Oba bulgarska škofa — katoliški in razkolni — sta še v mestu. Bulgarske šole, ki jih je bilo v mestu razmeroma veliko, so Turki zaprli in jih vzeli, in tako se bo najbrže zgodilo tudi z vsemi ostalimi šolami, v kolikor niso pod varstvom velesl.

Za čudo hitro je turško pokrivalo: fez, zopet prišlo v čast. Velja kot znak turškega državnega pripadništva; ko so Bulgari zavzei Odrin, se vsaj izpočetka ni nihče upal s fezom na ulico, sedaj se pa skoro ne vidi drugega pokrivala.

Odrinske ceste oživljajo sedaj večinoma turški vojaki, ki pa tudi niso tako številno zastopani, kakor so bili preje bulgarski, ker je velik del vojaštva zaposlen pri trdnjaviških delih. Večinoma so to Arabci in Kurdi zamerjane zunajnosti; tudi častnike je videti na cestah v jako ponošeni obleki. V mestu samem ni nič posebnega slišati o kakih pregreških vojakov; toda v bližini mesta, pri trdnjaviških delih, se je pripetilo nekaj izgrediv. Predstojnika bulgarsko-katoliške gimnazije so arabski in kurdski vojaki obkolili in mu z napetim revolverjem v roki uropali uro in denarnico. Ravno to se je zgodilo nekemu Nemcu. Drugače se pa splošno priznava, da so Turki pri zopetnem zavzetju mesta postopali z največjo zmernostjo. Bulgarom je bil dovoljen 24urni rok, da zapuste mesto; šele nato so od vseh strani vkorakali v mesto turški vojaki, in sicer v največjem redu. Res je bilo čuti v mestu nekaj strelav iz pušk, a to so storili turški meščanje, ki so streljali za bulgarskimi vojaki.

Prevoz vojnih ujetnikov je sedaj menda domalega izvršen in začeti se bo mogel počasi zopet reden promet na železnici. Te dni je bilo v mestu opaziti Izmail in Sukri pašo. Oba sta prišla iz Sofije. Ovacije se jima niso prirejale. Človek bi mislil, da se bo sedaj po prestanih velikih vojnih težavah splošno uveljavila težnja po čim daljšem miru, a temu ni tako. Čuti je, da so razmerja postala težavnejša, nego so bila preje. Sicer je splošna utrujenost vojno nevarnost odvrnila za nekaj let, toda prej ali slej bo ista izbruhnila s tem večjo silo.

Najstarejša slovenska tvrdka te stroke.

Obstoji že nad 38 let. 3022

ANA HOFBAUER

imejteljica zaloge cerkvene obleke in orodja

Ljubljana, Wolfova ul. 4

si usoja javiti preč. duhovščini ter sl. občinstvu, da izdeluje natančno po naročilu in predpisih vsakovrstne bandere, baldahine, plašče, kazule, pluvijale, dalmatiko, velume, albe, korotlje, prte itd. itd., sploh vse kar se rabi v cerkvi pri službi božji. Izdeluje se vse ročno, solidno, pošteno ter po najnižjih cenah, ter se prevzemajo tudi naročila na vezenje, pranaavljanje stare obleke ter sploh vsa popravila.

Zagotavljajo hitro in najpošteno postrežbo, pros. da se pri naročilih izvoli oziroti na prvo domačo tvrdko.

Najboljše ogrske salame,

fino, sočno šunko (gnjat), kranjske klobase, prekajeno meso, slanino s papriko, najboljši pristni emendolski sir ter sladko čajno surovo maslo priporoča tvrdka J. BUZZOLINI, Ljubljana, Stritarjeva ulica.

Vskadanje pošiljkatve od najmanjše do največje množine po najnižji cent. 2578

Nadležne kocine

na obrazu in na rokah odstranjuje v petih minutah

odstranjevalec kocin

dr. H. Rixa

zajamč. neškodljiv, gotov uspeh. Skatljca za K 4 — zadržuje. Razpošilja na vse strani

Res. dr. A. Rix, Laboratorij Dunaj IX, Berggasse 17 H.

Zaloga v Ljubljani: Lekarna „pri zlatem Jelenu“, parfumerija A. Kaučič in drožerija „Adrija“.

Orožje in kolesa

na obroke. Posamni deli najceneje. Histrovani ceniki zastonj.

F. Dušek, tovarna orožja, koles in šivalnih strojev, Opočno ob dr. žel. 2124, Češko. 3347

D mača najnovejša

konfekcijska trgovina

Maček & Komp.

Franca Jožefa cesta 3

se priporoča cenj. p.n. občinstvu v nakup

narejenih oblek.

Sprejemajo se naročila po meri, ter se izvrše točno in solidno.

Založniki c. kr. priv. juž. železnice.

Solidna postrežba. — Najnižje cene.

Slovenske nar. pesmi za citre in petje

priredil in izdal Ivan Kiferle v Ljubljani. Izšel je IV. zvezek ki obsega 22 lepih narodnih pesmi. Zvezki so po 2 K. Poština prosta. Naroča se s poštno nakaznico. Na razpolago je še nekoliko prvih treh zvezkov.

Sedanji naslov je: 3402

IV. Kiferle, Medvode (Kranjsko.)

Najcenejše in najbolj učinkujoče odvajačno sredstvo!

Filipa NEUSTEINA

poslajane odvajačne kroglice

(Neustelneve Elizabetne kroglice)

Pred vsemi drugimi podobnimi izdelki imajo prednost te kroglice, proste vsakih škodljivih prmesi, vporabljajo se z največjim uspehom pri boleznih v spodnjem delu telesa, lahno odvajaajoče, kri čisteče; nobeno zdravilno sredstvo ni ugodnejše in obenem povsem neškodljivo, da bi preprečilo izvor premenjnih bolezni. Radi zaprije poslajane oblike jih radi uživajo otroci. Skatljica s 15 kroglicami stane 30 vin, ovoj po 8 skatljic, torej 120 kroglic, stane le 2 K. Če se pošlje naprej 2-45 K, se pošlje franko 1 ovoj.

Svarilo! Najno se svari pred ponarejanji. Zahtevajte Filipa Neustelna „odvajačno kroglice“. Pristine le, če nosi vsaka skatljica in navodilo niso zakonito varstveno znamenje v rdečo-črni tisk „Sveti Leopold“ in podpis „Filip Neustein, Apoteke“. Naše trgovsko sodniško zavarovanje embalaže morajo umeti našo tvrdilo.

Filipa Neustelna lekarna „pri sv. Leopoldu“ — Dunaj, Plankengasse 6. —

Zaloga v Ljubljani: Rihard Sušnik, lekarnar, 3336 in v več drugih lekarnah.

Priznalna odlika za izvoz vin. Odlikovana zaloga italijanskih vin.

Prodaja na debelo in na drobno za italijanska, istrska, dalmatinska in bosanska vina. 3324

Tommaso Todisco

Dunaj XV. Fünfhausg. št. 10 in Berlin N. W. Dobavitelj c. kr. državnih uradnikov.

F. K. KAISER, puškar

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6.

Priporoča svojo največjo zalogo pušk in samokresov ter lovskih priprav. Avtomatične pištole: „Browning“, „Steyer“ itd. Najboljši topič „Salut“.

V zalogi ima vse potrebščine za ribji lov, v največji izbiri po najnižjih cenah. Poprava koles (bicikljev) ter njih deli. Popravila točno in ceno. Umetalni ogenj. C. kr. prodaja smodnika. Cenik zastonj in poštine prosto.

Najboljši češki nakupni vir! Ceno posteljno perje.

1 kg sivoga, dobrega, puljenega 2 K; boljčega 2 K 40 v.; prima polbelega 2 K 80 v.; belega 4 K; belega puhastega 5 K 10 v.; 1 kg veletinoga sušnobeloga, puljenega, 6 K 40 v.; 8 K; puha sivoga 6 K, 7 K, belega, sivoga 10; najtinejši sprni puh 12 K.

Naročila od 5 kg naprej franko. 3332

Zgotovljene postelje iz gostonitega rdelega ali rumenoga nankinga, ena pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolga, 60 cm široka, posteljni z novim, sivim, prav stanovitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; zglavnice 3 K, 2 K 20 v., 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm šir, 13 K, 14 K 70 v., 17 K 80 v., 21 K; zglavnica 90 cm dolga, 70 cm šir, 4 K 50 v., 5 K 20 v., 5 K 70 v., spodnja pernica iz močnega, črtastega gradila, 180 cm dolga, 116 cm šir, 12 K 80 v., 14 K 80 v. Razpošilja se po povzetju, od 1 K naprej franko. Lahko so franko zamenja za neugajajoče se vrno donar. Natančni cen. gratis in franko. S. BENISCH, DESENICE št. 816 (Češko).

Ugodna prilika!

Proda se hiša v Vodmatu

Zaloška cesta št. 19, stoječa ob glavni cesti ob zgradbi nove šole, popolnoma obnovljena s prodajalno, stanovanjem, kletmi, vrtom, dvoriščem in drugimi zraven spadajočimi prostori. Tudi vsa prodajalna oprava za špecerijo, skoraj nova, prav malo rabljena, se obenem ugodno proda. Za trgovce ter tudi za mesarijo ali drugi obrt jako ugodno.

Plača na hišo 5—6000 kron, drugo po ugodnem dogovoru, ostane lahko na hiši vknjiženo. — Pojasnila se dobe v pisarni lastnika hiše Iv. A. Hartmanna nasl. A. Tomazič, Marije Terozijske cesta, Ljubljana. 3340 3—1

Konfekcija

za moške, ženske in otroke v veliki izbiri po zanesljivih stalnih cenah v podružnici tvrdke R. Miklauc

„Pri Skofu“

Ljubljana, Pred Skofijo št. 3, (Medena ulica).

Poseben oddelek I. nadstropje. Cenik na zahtevo brezplačno in poštine prosto. 2622

Pozor! Drože — Presgerm.

Uljudno naznanjam vsem pekovskim mojstrom in trgovcem, da sem povečal svojo znano tovarno za drože in isto s parnim strojem uredil, ter mi je zato mogoče postreči brez konkurence po najnižjih cenah in z najboljšim blagom. Cene po dogovoru, večja naročila imajo še za celo leto popust. — Naročila od 4 kg pošiljam franco. Pričakuje cenjenih naročil, beležim z odličnim spoštovanjem 3355

Maks Zaloker

Prva ljublj. tovarna drož v lastni hiši Krakovski nasip št. 26.

Ostanke blaga

zadosti velike za kompletno moško obleko, hlače, palto, ženske kostume, plašče, suknje itd. Zahtevajte vzorce ostankev blaga za moške in ženske obleke poštine prosto. 3055

Prva slovenska izdelovalnica mostnih, žvinskih in drugih tehtnic za trgovno in obrt. stavbena in umotno ključavnicearstvo

IVAN REBEK CELJE, Poljska ulica 14 priporoča svoje tehtnice. — Ceniki na razpolago brezplačno in franko. 2163

Zahtevajte vzorce! Barhant, flanele, modno blago, opreme

platno, damast, kanafas itd. same novosti, razpošilja franko izvozna tvrdka V. J. Havliček in brat v Podčrbradeh na uškem. Razpošilja tudi franko po povzetju 1 zavoj 40 m raznovrstnih ostankev od poljetnega in zimskega perila v širokosti 1 do 8 metrov samo za 18 K. 3135 Ugodna prilika! Izredno ceno!

Letna produkcija čes 2000 Lokomobil.

HEINRICH LANZ MANNHEIM

Naslov za brozjavke: LANZFILIALE DUNAJ. Pisarna: DUNAJ VIII. Laudongasse 9. Telefon 18981 b.

Vročeparne-Lokomobile

z zaklopnim krmilom „Sistem Lentz“

Jednostavna postrežba. zmožnost do 1000 PS. Največji prilhranek.

Obisk Inženirja in ponudbe brezplačno.

LANZOVE vročeparne Lokomobile z naravnost vezano Dynamo.

Domače podjetje

Janko Češnik

Lingarjeva ulica Ljubljana Stritarjeva ulica 2644

Priporoča slavnemu občinstvu pri nakupovanju jesenskih in zimskih potrebščin svojo veliko izbiro najnovejšega modnega blaga za **moške** in **ženske** obleke. Velika zaloga modnih pletov, šerp, rut itd. — Vzorce na ogled pošiljam po pošti brezplačno.

Cene nizke! — Postrežba strogo solidna!

PETER LASSNIK

najstarejša ter najsolidnejša trgovina v Ljubljani

priloga

svojo vedno svežo zalogo špecerijskega blaga, ter raznovrstne, vedno sveže mineralne vode.

Najnižje cene, točna ter strogo solidna postrežba.

PETER LASSNIK, Ljubljana, Marijin trg — Wolfova ulica.

Marijin trg — Wolfova ulica

Marijin trg — Wolfova ulica

2567

Leopold Tratnik

Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 25.

najstarejša
tvrdka za
cerkveno
opravo

Priporoča se za nova dela kakor tudi za raznovrstna popravila.

Zaloga električnih svetilk. Elektrokemične kovinske prevlake.

Pozlačenje posebrenje ponikljanje itd.

NAZNANILO.

NAZNANILO.

Slavnemu občinstvu vlijudno naznanjam, da imam poleg svoje pekarnice tudi popolnoma urejeno

trgovino z mešanim blagom

ter vedno v zalogi raznovrstne žgane pijače kot: rum, slivovko itd.

Prodajam tudi čisto na novo upeljano brezalkoholno pijačo iz prstnih sadnih sokov in limonad z okusom sadja in sicer breskovo, jagodovo, limonovo, malinovo in hruševito. Liter po 40 vin.

Zahvaljujem se najtopleje za dosedanj obisk in se najvlijudnejše priporočam še za bodoče zaupanje. Velepoštovanjem 8886 3

IVAN VERTAČNIK, Ljubljana, Karlovska cesta št. 30.

Vsaki dan

otrdi to prepričanje:

nežno vonjavo, istotako fini okus, — polno zlatorujavo barvo da naši kavi edino le dobroznani, izkušeni zagrebški

„kavin pridelek pravi :Franck:“ s tovarniško znamko „kavin mlincek“.

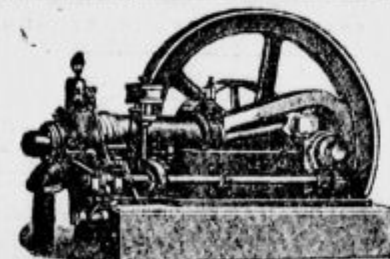
cmr 123/25.644

Tehnična pisarna

Emanuel & Oskar Kraus

Via S. Nicoló št. 2 ◆ TRST ◆ Telefon št. 20-66

Uredba kompletnih industrijskih naprav vsake vrste, dalje napeljava električne luči in moči.

Glavno zastopstvo Draždanske tovarne za plinove motorje, prej Moritz Hille, Draždane. Najstarejša tovarna motorjev za nafto, sesalni plin, bencin, benzol in plin.

V prometu je čez 10.000 motorjev.

Visoka odlikovanja.

Stroji za opekarne za ročni obrat in stroji za obdelovanje kovin, strožnice, za vrtanje, za dolbenje itd.

Stroji za obdelovanje lesa od tvrdke Adolt Aldinger, Obertuorkheim pri Stuttgartu. Obdelovalni Universal, krožne žage, stroji za vrtanje in dolbenje, stroji za urezavanje in za brusenje. — Kompletno mizarske naprave. 2275

Proračuni, ponudbe in tehnična navodila zastoj in poštnine prosto.

Zahtevajte zastoj in franko moj cenik

o električnih in acetilenskih svetilkah

za vse porabne svrhe. — Izborne električne žepne svetilke, zelo sveteče, kompletna za K 2, 240, 280. — Električne ročne svetilke v kovinastih tokih po K 4- in 5-. Hišne svetilke v lesenih omarah K 450. — Acetilenske ročne svetilke iz medenine ponikljane, zelo trpežne za na mizo in obešanje, po K 4- in 5- in 6-. Pošilja po povzetju

A. Weissberg, izvozna tvrdka, Dunaj

Untere Donaustrasse 23/S 3207 Dopisuje se hrvaško.

Potniki v Ameriko!

ki so previdni, se vozijo dandanes samo z najnovejšimi parniki „VELIKANI“ preko HAMBURGA. — Največji parnik na svetu je

IMPERATOR

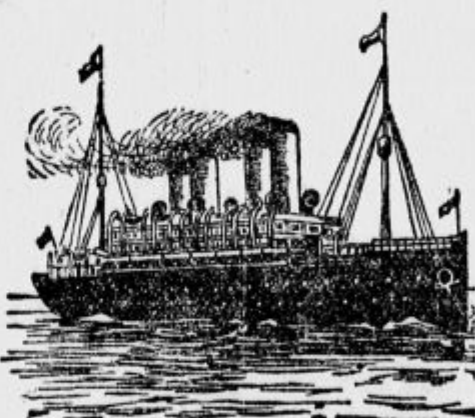
Dolg je 920 črevljev (280 m), nosi 50.000 ton ter je prva ladja na 4 vijake, dočim so bili dosedaj največji in najhitrejši parniki samo na 2 vijaka. „IMPERATOR“ je široko morje preplul v 20 dneh trikrat ter se je moral pri tem še v Hamburgu in New-Yorku z izkladanjem in nakladanjem da je na vodi, ter se niti malo ne da primerjati z drugimi morskimi velikani.

Približno tako so urejeni tudi drugi „velikani“ „Hamburg-Amerika linije“. Vsi imajo v III. razredu sobe samo z 2, 4 ali kvečjem s 6 posteljami. Hrana je obila in dobra. Taki „velikani“ so poleg „IMPERATORJA“, „KAISERIN AUGUSTE VICTORIA“ (25.000 ton), „AMERIKA“ (24.000 ton), „CLEVELAND“ in „CINCINNATI“ (po 20.000 ton) itd.

Važno! Vsak potnik dobi pri meni pismeno garancijo, da je prost vseh stroškov za hrano in stanovanje ko se pripelje v Hamburg.

Vsakožaka pojasnila daje brezplačno:

Fr. Seunig, Ljubljana, Kolodvorska ulica velika številka 28.

jem po poldrugi dan muditi. — Morska vožnja v 6 do 6 1/2 dneh se popolnoma jamči.

O prvi vožnji „Imperatorja“ piše „Glas Naroda“ iz New-Yorka: „Imperator“ je višek moderne tehnike. Ropotanje strojev se čisto nič ne sliši. Ladja pluje tako mirno, da človek skoraj ne ve,

I. C. MAYER

Zaloga vseh vrst sukna, platna ter manufakturnega blaga.

Manufakturna trgovina na debelo in drobno. Ljubljana, Stritarjeva ul.